

La Famosa

REVISTA D'OPINIÓ I INFORMACIÓ LOCAL ARTESA DE LLEIDA

Número 311

MARÇ - ABRIL 2021

P.V.P. 3€

LA PRIMAVERA
JA ÉS AQUÍ

SANT JORDI
LLIBRES I ROSES

Àngels Florensa

SUMARI

Pòrtic	3
Actualitat Artesenca	4
J. M ^a Esteve / Fotografies: J. Ma Esteve, M. À. Florensa i J. Gallart	
Sant Jordi a l'Escola	8
Escola els Til·lers	
El telecentre contra la pandèmia.....	9
Ricard Garcia Cardet	
Lliurament dels premis Felip Domènech 2020.....	10
Unió de pagesos	
Un raconet d'Artesa.....	10
Àngels Florensa	
Cançó tradicional de ponent.....	11
Krrregades de Romanços	
Domus Domini: Un altre de fars.....	12
Miquel Carrera Castellví	
Execucions, les noves mesures per frenar els contagis de la covid-19.....	13
Roger Gil Barberà	
En clau d'humor.....	13
Josep Ma Esteve	
Càstig als vençuts: sumaríssim 4685.....	14
Laura Farran Botargues	
Beatificació de Josep Ros.....	19
Josefina París Mor	
Presentació disc Better Go de Joana Cebolla.....	21
Josefina París Mor	
Campanya ni sol, ni solt.....	22
Alternativa Ecologista d'Artesa de Lleida	
Petites joies del patrimoni etnològic d'Artesa.....	23
Un viatge al Japo.....	24
Joan Ramon París Oró	
Poesia: Mai amaguis allò que sents.....	26
M. Assumpció Cornadó Lladó	
El Jaquí. Les aventures i desventures. Part 2.....	27
Eulàlia Solà Miró	
Fauna del terme. Sisó	29
Isidre Drudis Bellmunt	
90 anys de la proclamació de la república.....	30
La redacció	
C.F. Artesa de Lleida. Temp. 2020/2021.....	32
Eudald Pijuan Mor	
Entreteniments.....	34
Miquel A. Navarro, Albert Batiste i Lluís Gil	
Ho hem llegit a... / Ahir i avui / Humor: l'avui i la neta.....	36 i 37
La cuina Femosa.....	38
Lluís Gil Fontanet	
Telèfons i horaris d'interès / Solucions als passatemp.....	39
Imatges d'actualitat	40

LA FEMOSA

AGRUPACIÓ CULTURAL - ARTESA DE LLEIDA

Edita

Agrupació Cultural La Femosa
Carrer dels Gallarts, 7
25150 Artesa de Lleida (Segrià)
lafemosa.artesalleida.cat
lafemosaartesadelleida@gmail.com

Direcció i coordinació

Josep Gallart Fernàndez
Lluís Gil Fontanet

Col·laboradors

Albert Batiste Bonet
Alternativa Ecologista d'Artesa de Lleida
Miquel Carrera Castellví
Mª Assumpció Cornadó Lladó
Escola els Til·lers
Josep Ma Esteve Muñoz
Laura Farran Botargues
Àngels Florensa Bertran
Felip Gallart Fernàndez
Josep Gallart Fernàndez
Ricard Garcia Cardet
Roger Gil Barberà
Lluís Gil Fontanet
Karregades de Romanços
Miquel A. Navarro Solé
Josefina París Mor
Joan Ramon París Oró
Eudald Pijuan Mor
Eulàlia Solà Miró
Unió de Pagesos
Xavi

Fotografies

Arxiu Fotogràfic de La Femosa
Isidre Drudis Bellmunt
Josep Mª Esteve Muñoz
Mª A. Florensa Bertran
Josep Gallart Fernàndez

Correcció de textos

Eulàlia Solà Miró

Maquetació i impressió

Impremta Payà, Lleida

Amb el suport de:

Ajuntament
d'Artesa de Lleida

Fundació Pública de la Diputació de Lleida

Diputació de Lleida

Generalitat de Catalunya
Departament de la Presidència

La Femosa, 2ª època
Número 311
Març - Abril de 2021
DLL 264-1981
ISSN 2339-7365
P.V.P. 3 euros

Els articles que apareixen a les pàgines de La Femosa reflecteixen únicament l'opinió de llurs signants.

Aquest 14 d'abril de 2021 es van complir noranta anys de la proclamació de la República Espanyola. Un fet que va tenir el seu primer esclat a Barcelona, quan Lluís Companys va sortir al balcó de l'Ajuntament per proclamar-la. Poc després Francesc Macià va proclamar la República Catalana com a estat de la Confederació Ibèrica. Un esclat de joia i d'esperança va inundar bona part de la societat catalana i la República es va estendre a la resta de pobles i ciutats de Catalunya i de l'estat, entre ells el nostre poble.

La II República tenia com a objectiu modernitzar i democratitzar l'estat apostant per un sistema igualitari que trencava amb l'autoritarisme, la corrupció, el caciquisme i el dogmatisme religiós catòlic de la Restauració Borbònica. La República aspirava a un sistema democràtic i laic on el poder l'ostentés el poble. Catalunya va recuperar l'autogovern i es va restablir la Generalitat. Malauradament Francesc Macià va renunciar a més autogovern per assegurar l'aliança de les esquerres espanyoles. Les escoles van viure un gran impuls amb la dignificació dels mestres i l'aplicació d'un sistema educatiu centrat en els infants. Es va legalitzar el sufragi femení. La modernització de l'exèrcit. El laïcisme va guanyar terreny amb la secularització de l'ensenyament, del matrimoni, dels cementiris i l'aprovació del divorci. L'associacionisme va créixer de forma exponencial i els ateneus i centres de cultura es van multiplicar per tot el país. La llibertat d'expressió i de premsa i, a Catalunya, la recuperació de la seva llengua, cultura i les reivindicacions nacionals van ser una realitat.

Malauradament la República va topar contra grans dificultats. L'any 1934 la Llei de Contractes de Conreu, que volia garantir l'accés dels pagesos a la propietat de la terra, va provocar un forta crisi política amb Espanya. A la indústria els drets dels obrers es van augmentar amb noves mesures, però les altes xifres d'atur i una crisi econòmica internacional van desembocar en protestes i vagues generalitzades. De fet van ser poc més de dos anys d'acció de govern, ja que al novembre de 1933 el Bienni Negre va intentar frenar les reformes. El triomf del Front Popular del febrer 1936 no va poder redreçar el camí i La Guerra Civil i el franquisme van aixafar definitivament el procés reformista republicà.

L'any 1978 retornava la Democràcia a Espanya en el que s'ha anomenat el Règim del 78. Es recuperava la monarquia borbònica i es trencava amb l'esperit republicà de 1931. El franquisme es blanquejava. I en un joc d'autèntic cinisme polític partits que es deien, i es diuen, d'esquerra apuntalaven, i apuntalen, sense cap mena de rubor la monarquia com a forma de govern. Els darrers escàndols de la monarquia borbònica han tornat a posar sobre la taula els idearis republicans. Les reivindicacions independentistes del Procés Català aposten obertament una República Catalana. Els ideals de llibertat, igualtat i fraternitat segueixen vius: Visca la República Catalana! Lliure!

"VERTA-LUX"
Grup electrònic de sons reduïdíssim
MÀXIMA ECONOMIA
MÀXIM CONFORT
SENSE SOLESTIES
SENSE PERILLS
Una petita fàbrica d'electricitat expressa-
ment per a casa vostra.

LA PUBLICITAT

ANY LXXI.—NÚM. 11.057.—PREU: 20 CENTIMS

BARCELONA, DIMENCS, 15 D'ABRIL DE 1931

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ: CORTS CATALANES, 996. S.N. TELÈFON 11430

TALLERS D'IMPRESA: CARRER BARCELONA, 11 I 13. — TELÈFON 10990

**Per
a
vostre
infant...**

TOTS ELS ARTICLES ESCRIBES
LLENÇOLS DE GAUTXULINA
BOLATERS - BIRACONS
TROUSERS DE PIS A PARTS
GAUTXU CATALÀ — Cortes Catalanes, 916
S'ORIGINAL: PABLO DE SÁNCHEZ, 107.

La República triomfant

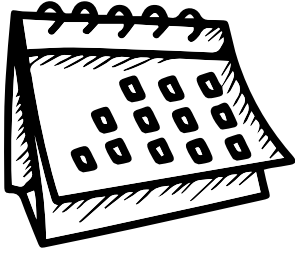
Ahir Francesc Macià proclamà la Republica Catalana a la Diputació de Barcelona

A Madrid ha quedat constituït el govern provisional de la República presidit per Alcalà Zamora

A les 9 de la nit l'ex-rei Alfons XIII marxà en automòbil. No se sap on s'ha dirigit.

Avui marxaran els seus fills

El palau fou tancat ahir a dos quarts de deu de la nit

ACTUALITAT ARTESENCA

— Josep Ma Esteve —

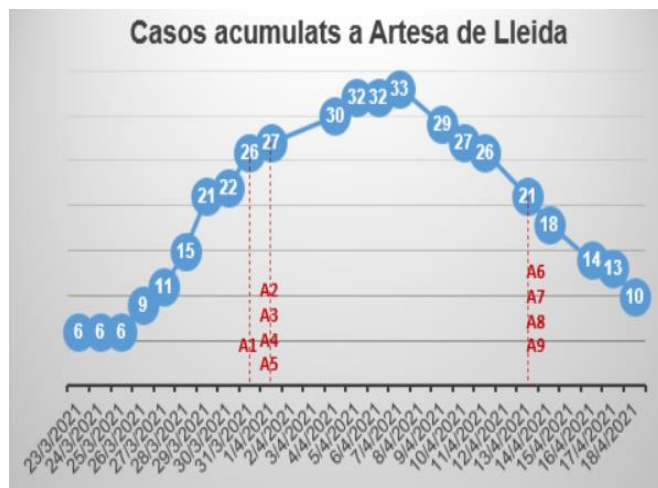
Fotos: J. Ma Esteve, M. À. Florensa, J. Gallart —

CARNESTOLTES 2021

Fa un any, a finals de febrer, vam tenir l'última celebració com a poble dins de l'antiga normalitat. Aquesta celebració va ser el Carnestoltes. Passat aquest any, immersos encara en aquesta maleïda pandèmia, l'edició d'enguany del Carnestoltes es va fer *online*.

La festa es va dividir en diferents dies. Així, el divendres 19 de febrer, el Rei Carnestoltes va llegir el seu edicte, i va convidar a tot el poble a disfressar-se i a compartir l'activitat per les xarxes socials d'Instagram o Tik tok.

El dissabte 20 de febrer, l'Antoni Rubies, xef del Carnaval virtual, va realitzar un tutorial sobre "La millor cuina de Quaresma", que es va poder seguir pel Facebook o Youtube.

Nom municipi: Artesa de Lleida. Positius: 131

Nom municipi	Artesa de Lleida
Casos positius	131
Taxa crua de positius per 10.000 habitants	871,01
Taxa estandarditzada de positius per 10.000 habitants	972,55
Habitants	1.504

PANDÈMIA MUNDIAL COVID-19

Durant aquests darrers dos mesos, però especialment durant el mes d'abril, hem sofert al nostre poble els efectes de la cinquena onada de coronavirus a les terres de Lleida. En aquesta ocasió, l'explosió de la covid-19 ha estat molt violenta, i hi ha hagut un elevat número de casos, però sobretot, un augment de casos greus amb quatre veïns d'Artesa ingressats a l'UCI.

Per sort, la campanya de vacunació està agafant ritme, i el final d'aquest malson està més proper cada dia que passa

URBAN SKETCHERS

El dissabte 28 de febrer, els integrants del grup de dibuix Urban sketchers Lleida, junt amb membres del Grup de Pintura d'Artesa de Lleida, van estar dibuixant per la zona de l'ermita de Sant Ramon. Properament, si la pandèmia ho permet, les obres seran exposades al nostre poble.

CANVI DE FILTRES DE LA POTABILITZADORA

La setmana del 15 al 19 de març es van realitzar tasques de manteniment a la planta potabilitzadora, amb el canvi dels filtres de la planta. Això va comportar restriccions d'aigua durant els dies que va durar el manteniment, només es disposava d'aigua potable durant un parell d'hores al matí, al migdia o a la nit

CAMINADA SUPERBÉ

L'Associació Esportiva SUPERBÉ va organitzar el dissabte 27 de març una caminada per totes i tots els qui es van animar a anar caminant fins a l'aeròdrom d'Alfés. Complint amb les mesures de seguretat que la situació actual obliga, tots els participants van passar una gran tarda de primavera.

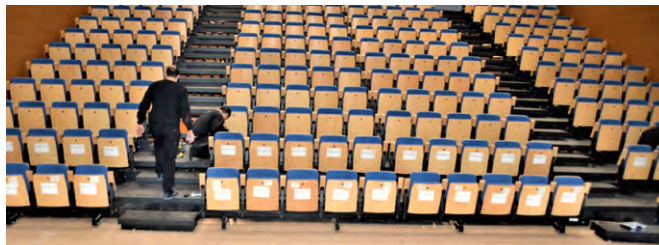
SETMANA SANTA 2021

Les celebracions de Setmana Sant s'han vist afectades pel brot que ha viscut el nostre poble durant aquests darrers mesos. Tot i que les misses s'han mantingut, no es va celebrar cap processó, i per Diumenge de Rams hi va haver poca participació.

ARRANJAMENT DE LES BUTAQUES DEL TEATRE MUNICIPAL

A mitjans del mes de març es van arreglar algunes butaques de la sala del Teatre Municipal.

PREPARANT LES PISCINES

Durant aquest mes d'abril s'ha executat tasques de manteniment a les piscines municipals a l'espera que es redacti el projecte de reforma de les mateixes que, si tot segueix sobre el previst, s'iniciarà en acabar la temporada de bany.

INICI DE LES OBRES DE LA DEPURADORA

Durant aquests mesos de març i abril s'ha donat inici a la construcció de la depuradora d'aigües residuals, que donarà servei tant a Artesa de Lleida com a Puigverd de Lleida. La ubicació de la depuradora és darrera del cementiri municipal. L'obra, que ha d'estar acabada durant aquest any, s'inicia tot just quan comença la temporada de reg, amb els problemes que això pot comportar pels pagesos afectats.

FESTA DE SANT JORDI 2021

Després que no es pogués celebrar la Diada de Sant Jordi de l'any passat, aquest any sí que hem pogut celebrar aquest dia tan especial per totes i tots nosaltres. El temps va acompanyar les ganes de celebració que teníem, i això es va notar en l'enorme afluència de persones a comprar roses i llibres a la parada que l'AMPA de l'escola "Els Til·lers" va ubicar a la plaça Europa.

Parada de llibres i roses de l'AMPA

Els nens i nenes de 6è de l'escola també van muntar diverses parades de roses durant les hores d'entrada i sortida de l'escola, emmarcat dins del projecte d'emprenedoria que duen a terme.

Venda de roses dels alumnes de 6è

MANTENIMENT DEL POBLE

Després d'uns mesos posant el punt de mira sobre l'incivisme de molts de nosaltres, en aquesta revista girarem la mirada cap al nostre poble, on hi ha molts aspectes que es poden millorar, o fets que, ficant una mica més d'atenció al moment de fer-los, evitarien fer malbé algun bé del poble.

Un punt a millorar seria al camí d'Albatàrrec, al costat d'una tapa d'un pou de registre hi ha un forat molt gran, i una altra boca de registre, més elevada, que dificulta el pas dels vehicles pel camí.

Però també es realitzen petites reparacions que ajuden el veïnat. Així, s'ha tapat el clot que hi havia davant del número 48 del Raval de la Sra. Victòria, que cada dia que passava era més profund.

Clot al paviment del Camí d'Albatàrrec

Escombreries a Sant Esperit

Reparació del paviment del carrer Raval de la senyora Victòria

ACTIVITAT TEATRAL

Com en el darrer any, l'activitat de la sala de Teatre Municipal ha continuat afectada per les restriccions i la incidència del coronavirus al nostre poble. El diumenge 11 de març es va representar *Dona Gener*, espectacle produït per l'Ajuntament de Lleida al 2019, on es presenta un recorregut per la vida i l'obra de l'escriptora lleidatana Dolors Sistac. L'obra fou representada pels intèrprets Clara Olmo i Marta Rosell acompanyades al piano per Josep Ma Porté.

Tots els actes previstos pel mes d'abril a la Sala del Teatre, com per la Setmana Cultural, es van suspendre

CINEMA

Dia	Pel·lícula
7 de març	Malasaña 32
21 de març	El escándalo
28 de març	El hombre invisible

SANT JORDI A L'ESCOLA

Escola els Til·lers

Aquest curs la festa de Sant Jordi a l'escola Els Til·lers s'ha anat preparant al llarg dels dies anteriors tot fent activitats de plàstica per preparar els punts de llibre per la parada de llibres i roses organitzada per l'AMPA i guarnir els passadissos de l'escola. Durant les setmanes prèvies, es van treballar rodolins a Educació Infantil i poemes a Primària.

El mateix dia de Sant Jordi es van fer tallers a les aules, i alguna que altra manualitat de Sant Jordi.

Com ja s'ha comentat en un altre punt d'aquesta revista, l'alumnat de 6è, dins el projecte d'emprenedoria, van vendre roses a les entrades i sortides de l'escola.

Per la tarda, els diferents cicles van realitzar diverses activitats:

Educació Infantil: Visionat de la llegenda de Sant Jordi a les aules.

Primària: Lectura dels poemes creats per l'alumnat al llarg de les setmanes anteriors. Els de cycle inicial hem fet poemes sobre les fruites, van anar a veure la parada de llibres de l'AMPA i van llegir els poemes al mateix pati de l'escola.

Taller de marqueria, 6è

L'alumnat de cycle mitjà, va elaborar poemes sobre el poble, sobre el campanar, els carrers, l'ermita, les places, etc.

Finalment, els de cycle superior van escollir diferents temàtiques. Els de 5è van preparar poemes sobre la família, fent rimes sobre els padrins i padrines, germanes i germans, el pare i la mare, i l'alumnat de 6è, va escriure poemes sobre la seva marxa de l'escola i el seu pas per anar a Secundària.

P4 al cine. Sant Jordi i les tres bessones

Jugar a bitlles, cycle inicial

P3 ensenya la botella de la calma

Taller danses medievals 4t

Lectura poemes Cycle Inicial

EL TELECENTRE CONTRA LA PANDÈMIA

Ricard Garcia Cardet

Ja portem un any de COVID-19 i des del Telecentre d'Artesa de Lleida volem enviar un record a totes les persones que han patit directament aquesta malaltia que no esperàvem i que en pocs mesos ha entrat amb força a les nostres vides.

Tot i l'impacte emocional i físic que ens ha provocat aquesta pandèmia, al Telecentre hem intentat minimitzar els efectes dins del nostre entorn d'aprenentatge.

Curs iTIC B

Quan les condicions ens ho han permès, hem continuat fent formació presencial i s'ha intentat de tenir obert al públic mantenint sempre les condicions de seguretat recomanades (mascaretes, hidrogels, ventilació, distància de seguretat entre ordinadors...) i en les condicions més adverses, quan els casos de contagi augmentaven, hem apostat per la formació online, connectant els diferents grups mitjançant la plataforma Zoom per poder continuar treballant els continguts marcats.

Ens ha quedat pendent el curs d'informàtica per als més joves, però hem cregut convenient fer un descans i l'intentarem endegar el més aviat possible. Cal agrair l'esforç de tothom, en alguns casos l'alumnat s'ha hagut d'aplicar molt per poder realitzar correctament les connexions, i entendre el funcionament de les noves eines de comunicació, sens dubte ens ha servit a tothom per millorar en el coneixement de la tecnologia.

Actualment estem realitzant un curs de Tecnologies de la Informació i Comunicació dividit en quatre grups on els usuaris aprenen la majoria de conceptes d'actualitat tecnològica, wifi, 5G, realitat augmentada, IoT (internet de les coses)... són conceptes que els nostres alumnes coneixen bé, i encara més preparats estem en qüestions de seguretat informàtica, difícilment l'alumnat que ha

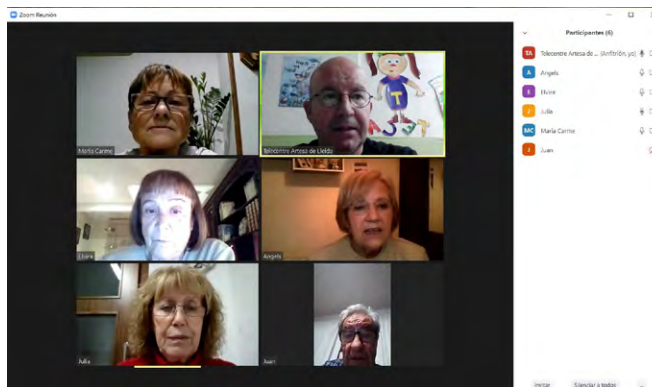

Curs iTIC D

passat pel Telecentre cauran en un atac de Phishing o Ransomware.

Recordar també el curs d'ACTIC (Acreditació de Competències en Tecnologies de la Informació i la Comunicació) nivell mitjà, recentment finalitzat i felicitar a tothom per l'aprovat.

El Telecentre d'Artesa de Lleida és centre col·laborador ACTIC i estem acreditats per fer les proves de nivell. Ja portem realitzats diferents cursos de nivell inicial i mitjà amb un cent per cent d'aprovat, la gent d'Artesa som d'una altra pasta. En el moment de fer aquest article s'ha produït un esdeveniment a nivell mundial que no podem deixar passar, l'arribada del robot Perseverance al planeta Mart.

Curs iTIC A

Una de les últimes pràctiques proposades ha estat seguir en temps real la retransmissió per youtube de l'aterratge a Mart del Perseverance i comentar l'esdeveniment a les xarxes socials.

Podeu estar segurs que al nostre Telecentre lluitarem amb fermesa i "Perseverança" per la cultura i contra la pandèmia...

LLIURAMENT DELS PREMIS FELIP DOMÈNECH 2020

UNIO DE PAGESOS

El sindicat Unió de Pagesos va lliurar, el divendres 5 de març, a les 18.30 h, en un acte a la Sala Coliseum de Corbins (Segrià), els Premis Nacionals Felip Domènech 2020 a **Pep Riera**, activista sindical i coordinador nacional d'Unió de Pagesos del 1978 al 2000, en la categoria de Persona, per una trajectòria de lluita col·lectiva i solidària a favor de la pagesia, i a la **Cooperativa Lletera Cadí** en la categoria d'Entitat, pel seu compromís amb el sector.

Unió de Pagesos va fer públic el 16 d'octubre, dia de Sant Galderic, festa de la pagesia catalana, els premis d'aquesta tercera edició. No obstant això, el sindicat va ajornar l'entrega a causa de les mesures per la pandèmia. L'acte de la concessió dels premis

va ser retransmès en directe per Lleida Televisió i en streaming: <http://lleidatv.alacarta.cat/endirecte>.

La presentació i la conducció de l'acte va anar a càrrec del periodista **Josep Maria Sanuy**. L'escriptor i doctor en Geografia **Ignasi Aldomà** va fer la glossa dels Premis Nacionals Felip Domènech 2020, i van intervenir els premiats, i el coordinador nacional d'Unió de Pagesos, **Joan Caball**.

També hi van participar **Jordi Verdú**, alcalde de Corbins, que va donar la benvinguda; **Joan Talarn**, president de la Diputació de Lleida, que va cloure l'acte, a més del cantautor d'Alpicat **El Fill del Mestre**, que interpretà diverses cançons.

En primer terme els premiats a l'edició 2020 dels Premis Nacionals Felip Domènech amb el trofeu, Lluís Clotet Pubill, President de la Cooperativa Lletera Cadí (esquerra) i Pep Riera (dreta). (Fotografia: Unió de Pagesos)

UN RACONET D'ARTESA

Àngels Florensa

CANÇÓ TRADICIONAL DE PONENT

Recentment el grup **Krregades de Romanços** han enregistrat el seu primer CD. Un producte treballat minuciosament que presenta un recull romanços i cançons escollides d'entre totes les que els han acompanyat en aquests deu primers anys d'història del grup.

Krregades de Romanços són tres dones, Montserrat Canela, Raquel Garcia i Montse Nicuesa, que els agrada cantar música de tradició oral a capella i/o acompanyades de violí, acordió diatònic i percussió tradicional. L'any 2020 ha estat el seu 10è aniversari i l'han celebrat amb dos projectes importants, un dels quals és el CD que us presentem: **KR 3.0**. Aquest CD és, a més, un producte Km 0: el grup va néixer al Segrià, i des del primer moment el seu objectiu ha estat la divulgació de la música de tradició oral de les terres de Ponent, és per això que a l'hora d'auto-produir aquest CD han pensat en artistes també de les comarques lleidatanes. A tal efecte, i en primer lloc, la gravació la van dur a terme a Castellserà, treballant frec a frec amb el David Pradas, de Produccions Gata Roja; en segon lloc, les aquarel·les tant de la portada com del llibret són de l'artista d'Alguaire, Enriqueta Vendrell; i en tercer lloc, la dissenyadora gràfica que va donar estructura a tot plegat és l'Eva Solanes, de Lleida. **KR 3.0** és —i com no podia ser d'altra manera—, un producte de proximitat, que intenta donar llum i posar en valor el patrimoni musical immaterial de les terres ponentines.

En aquest CD hi ha incloses 2 cançons que cantaven les padrines d'Artesa de Lleida i que la Maria Solé de Cal Peix les va cantar a mossèn Isidoro Iglesias, els anys 20: «La presó de Lleida» i «Querinaldo». Les

Krregades les han extret del llibre «El fons musical de mossèn Isidoro Iglesias i les cançons de la Maria del Peix» de la Col·lecció La Femosa i coordinat per Jordi Cebolla.

Deu anys de recorregut donant veu a cançons i romanços. Durant tot aquest temps han divulgat la gran tasca que van fer els recol·lectors i les recol·lectores de música de tradició oral. Aquest CD és també un homenatge i un agraïment a tots ells i elles.

Més informació sobre el grup a: www.krregades.net

Presentació del nou disc a la Seu Vella de Lleida

DOMUS DOMINI UN ALTRE DE FARS

Miquel Carrera Castellví

El primer escrit sobre fars em va costar d'omplir, no sabia prou bé què dir i dubtava si tenia prou experiències i gustos sobre aquest tema. Arrel d'aquell exercici d'escriure i de la petita documentació que vaig anar trobant i sense buscar-ho massa, va arribar com una explosió d'idees i informació sobre fars. Vaig a ordenar-la.

Si començo quasi com vaig acabar, gent coneguda m'han fet recordar dues pel·lícules on els fars hi són presents: La pell freda, feta a partir d'un best seller d'Albert Sánchez Piñol i Lucía y el sexo, obra de Julio Medem. En totes dues la presència d'una torre aïllada, un paisatge immens i obert i amb personatges ben especials.

De llibres n'he vist dos molt mariners. El primer és un recull de fotografies artístiques de fars del mar Cantàbric, des del nord de Portugal fins a Biarritz ja a França, una obra ben bonica d'un fotògraf anomenat Julio Herrera. Hi he reconegut fars de la costa basca visitats i altres poblacions d' Astúries i Cantàbria, i ha estat una descoberta d'imatges de la costa gallega, amb noms com les Illes Cíes, Cabo Vilán i la Torre d'Hèrcules. Una amistat que coneix bé Galícia ja em va renyar amb el primer escrit, preguntant que com era l'omissió imperdonable del far del cap de Finisterre quan es parla de fars. Diuen els caminadors de Sant Jaume que el lloc és especial i quan s'hi arriba tot pren més sentit; coses del caminar, véus. El segon es titula Els Fars de Catalunya, de nord a sud per la costa, editat per Turisme de Catalunya i amb possibilitat de descarregar-lo de franc. El títol ja ho diu tot, i són fitxes de tots els fars del litoral, amb una foto, una mica d'història i curiositats de cadascun dels fars. Si en acabar aquest segon article ja us ha picat el cuquet de resseguir punts de llum pel país, el llibre se us farà llibre de capçalera.

M'he fixat algun cop en algun dels fars citats al llibre. Al rodar alguna vegada de nit prop del port de Barcelona, es veu molt bé la llum que en surt de la falda de Montjuïc; el far de Montjuïc. És petitet i

aïllat, en el pendent que baixa des de dalt del castell cap al port comercial, i és una cucada que hi hagi construccions així en una ciutat que sobrepassa el milió i mig d'habitants. Si el rodar us duu a veure el mar una mica més al sud, resulta que en el port comercial de Tarragona i just a la vora de la terminal de càrrega i descàrrega de carbó, hi ha museïtzat l'antic far de La Banya. Potser haureu de resseguir el dic de Llevant del port, però segur que la passejada valdrà la pena en visitar aquella construcció singular. Ja en el delta, no us podeu perdre el solitari far del

Fangar que avisa els navegants de la proximitat de la Punta del Fangar; no trobareu ni penya segats ni illes remotes, només un mar de sorra que deixa la zona com un lloc molt especial i una de les imatges més reconegudes de tot aquell paradís.

He parlat de pel·lícules i llibres, i ara de música. El darrer disc d'aquella gent del delta, els Quicos, parla d'un viatge a l'Illa de Buda, al mateix riu. I a la portada apareixen ells i un far!!!! És l'antic far de l' illa de Buda, una construcció metàl·lica que va aguantar quasi 100 anys fent senyals allà baix, a la sortida de l'Ebre al mar. Inclús en això de punts de llum aquella terra és ben singular. He trobat alguna cançó més que parla de fars i faroners, i m'ha cridat l'atenció una anomenada El farero, d'un grup espanyol dels anys 70 i 80,

Laredo. Si ja la visió d'un far aïllat es commovedora, en escoltar la cançó i la història del protagonista quedareu tocats definitivament per l'estètica i la mística aquesta, de soledats devastadores.

Si això darrer passa, ja podeu anar pensant en un viatge a l'estiu, si tot s'arregla una mica, per anar cap a l'Atlàntic francès per visitar la zona de Brest, la regió diuen més rica en fars de, potser, tot Europa, amb moltíssima oferta relacionada amb el mar i el seu entorn. I compte, perquè el tema pot tornar-se obsessiu; juro que veig la influència aquesta de llanternes elevades per tot arreu, i totes em semblen missatges ocults de fars i faroners, com la imatge que acompanya aquestes ratlles. Em crida la llum ...

EXECUCIONS, LES NOVES MESURES PER FRENAR ELS CONTAGIS DE LA COVID-19

Roger Gil Barberà

Malgrat la baixa intensitat de la quarta onada, la Generalitat ha decidit extreure les mesures sanitàries amb el fi de descongestionar tant el sistema sanitari com l'econòmic. Per consegüent, es construiran forques a cada poble de Catalunya on s'executaran aquell veïnat que gosi sortir de casa sense mascareta.

Tot i que l'estratègia de vacunació del govern avança sense pressa, però sense pausa, no ens podem relaxar, tal com ha recordat la Consellera de Salut en roda de premsa. Tanmateix, Alba Vergés ha manifestat que els penjaments serviran per frenar els contagis, ja que d'una banda t'ho pensaràs dues vegades abans de sortir sense tapaboques al carrer i d'altra, perquè d'aquesta manera es liquidarà el veïnat més exposat i, per tant, amb més probabilitats de covar el virus. En altres paraules: mort el gos, morta la ràbia.

Val a dir que l'aforament de les execucions estarà limitat i només podran assistir-hi la família i amitats més properes de la víctima, per tal d'evitar noves infeccions, a fi que el remei no acabi essent pitjor que la malaltia.

Però la instal·lació de forques no ha estat l'única novetat des de Salut, sinó que també s'ha anunciat l'enduriment del toc de queda. En conseqüència, una sèrie de francitadors se situaran als punts més alts de cada municipi amb la missió d'abatre aquells individus que deambulin pels carrers entre les 10 de la nit i les 6 de la matinada.

Cal recalcar que els qui dispararan només disposaran d'una bala cada cent habitants per nit, però dispararan a matar. Altrament, seran els ajuntaments els

encarregats de recollir els cadàvers, avisar la família i organitzaran les cerimònies d'enterrament.

Tal com s'ha mencionat en el cas dels penjats, les sepultures dels tirotejats també estaran limitades a un 30% d'aforament, a fi d'evitar un mal major.

Des de la Generalitat s'assegura que amb la implantació d'aquestes noves mesures s'aconseguirà un triple objectiu: reduir el nombre de contagis, subratllar la importància de les mesures preventives i reactivar el sector laboral, ja que amb la incorporació de

botxins i tiradors s'estimularà l'àmbit de l'assassinat professional, un camp que estava clarament en decaïda des de la Segona Guerra Mundial.

Per concloure, cal esperar que aquestes lleis sufoquin la virulència de la pandèmia, perquè el govern de la república ja ha manifestat en reiterades ocasions que no li tremolarà el pols a l'hora d'aprovar més sentències per frenar la crisi que estem vivint. Per exemple, ja s'ha posat damunt de la taula la creació de camps de sanació, centres de confinament on tancar tots els infectats per coronavirus i obligar-los a treballs forçats, ja que d'aquesta manera les farmacèutiques aconseguirien mà d'obra i rates de laboratori pràcticament gratuïtes, la qual cosa podria portar les vacunacions a un altre nivell, tot i que des de Sanitat esperen no haver d'arribar a aquest extrem.

EN CLAU D'HUMOR

Josep Ma Esteve

Rara avis, pas zebra pintat

CÀSTIG ALS VENÇUTS: SUMARÍSSIM 4685

Laura Farran Botargues

L'any 2020 vaig decidir investigar uns anys de la vida del meu padrí sobre els quals la família havia imposat un silenci incòmode. Va ser la necessitat de "saber", la que em va impulsar a fer-ho.

Em vaig assabentar que al padrí se l'havia acusat per la La Llei de *Responsabilitats Polítiques* (1939), que permetia sancionar qualsevol persona que hagués donat suport al bàndol republicà des del 1931, als fets d'octubre del 1934 i a tots aquells que no s'haguessin sumat al "Alzamiento Nacional".

Els padrins amb la tieta Mercè

Aquesta llei va rebre l'apel·latiu de "*La Justícia al revés*", frase del cunyat de Franco, Serrano Sunyer, que significava que la base legal per a incoar un expedient, era acusar i culpabilitzar les persones i institucions que actuaven sota la legalitat republicana sorgida d'unes eleccions democràtiques.

Així va ser com al meu padrí, *Baltasar Botargues Costafreda*, se li va aplicar un sumaríssim d'urgència, el **Sumaríssim 4685**.

El padrí era un gran admirador de Francesc Macià. La vinculació de Macià amb les Borges Blanques, tant familiar com política i la defensa de la situació de la pagesia de les Garrigues, sobretot del sector de l'oli, en la seva etapa de diputat a les Corts espanyoles, el faran objecte d'estima per part de molts pagesos d'aquesta comarca.

Molts el veuran com un referent, un líder indiscutible, entre ells el meu padrí, molt proper als ideals d'*Esquerra Republicana de Catalunya*.

La victòria republicana a les eleccions municipals del 12 d'abril del 1931, significarà l'entrada del padrí com a regidor a l'Ajuntament de Castellldans fins al 1933. Novament, el 28 d'agost del 1936, Baltasar Botargues serà nomenat tinent d'alcalde de l'Ajuntament de Castellldans, per la candidatura d'esquerres (Foment Agrícola Català d'Esquerres).

La Guerra Civil s'acaba l'1 d'abril del 1939, però això no significa que arribi la pau, el país quedà dividit en dues Espanyes: la dels vencedors i la dels vençuts, ja que un dels principals objectius de Franco era exercir una repressió total sobre els vençuts amb la finalitat de desfer tota l'obra de la República.

La repressió dels vençuts va ser una necessitat política, per tal d'assegurar el govern dictatorial i acabar amb els que havien defensat el govern legítim de la República. Aquesta repressió es presentava com un **càstig** i un exemple per a la població, una manera d'arribar a la seva submissió.

El **càstig** seria aplicat al meu padrí per haver estat un regidor d'esquerres en un Ajuntament de la Segona República.

Els **sumaríssims d'urgència** serien l'única forma de justícia un cop acabada la Guerra Civil. Solien iniciar-se per una **denúncia** i l'autoritat militar s'encarregava del procediment, seguint la pauta següent: declaració de testimonis, detenció de l'encausat i empresonament, celebració d'un consell de guerra i sentència.

En els **sumaríssims** s'inclouria la **Causa General** (CG) que tenia com a finalitat investigar la tasca administrativa i de gestió de les autoritats republicanes (governos, ajuntaments, militants de partits i sindicats...), per tal de depurar i castigar totes aquelles persones que pensaven diferent al règim dictatorial imposat.

OBERTURA DE LA CAUSA 4685. DILIGÈNCIES PRÈVIES

La **Causa General** que s'obre contra Baltasar Botargues Costafreda es basa en el fet que aquest era regidor de l'Ajuntament de Castellldans, en temps de la Segona República (1931-36), i com a tal se li aplica un sumaríssim d'urgència, el nº 4685.

El padri Baltasar i la padrina Maria, al pati de casa seva.

En el primer informe se'l classifica com a *membre de l'Ajuntament que no va prendre acords contra les persones*. Només pel simple fet de ser "regidor" ja era acusat dels fets que haguessin pogut passar en el municipi, tot i que no hi hagués tingut res a veure. Entre els fets més greus que formarien part de la Causa General destacarien :

- L'assassinat de **Ramon Miquel Falcó**, llaurador, de 41 anys d'edat. Seria detingut al seu domicili per tres milicians forasters i preguntat pel seu germà **José Miquel Falcó**, pare franciscà. Un dels milicians anomenat "Fraga" i veí d'Almacelles li va disparar i el ferí de gravetat. Seria conduït a Lleida pels mateixos milicians, juntament amb el seu germà, on va morir. El germà seria afusellat.

- El mateix mes d'agost de 1936, el religiós **Modesto Camí Cristobal**, de 42 anys és afusellat a Lleida, segurament per milicians.

Nascut el 1893 i natural de Lleida, era el rector de Castellldans. Sacerdot des del 1917, cantà la primera missa a l'ermita de la Mare de Déu de Butsènit. Després de passar, com a vicari, per Aitona i Seròs, en començar la guerra era rector de Castellldans. En l'esclat de la revolta, estava malalt de febres palúdiques i, decidí refugiar-se dins d'una cabana propera, on aguantà gairebé tot el mes d'agost, però, en empitjorar

la malaltia, preferí lliurar-se a les autoritats de Castellldans. Fou detingut i traslladat a Lleida on seria executat el 20 d'agost de 1936.

- També s'afegiren a la Causa General, les morts de **Magdalena Falcó Aliet** i **Antonio Rebull Barrufet**, ambdós van morir a conseqüència dels bombardejos que sofrí la població l'hivern de 1938, segurament per l'aviació nacional.

Un cop elaborades les diligències es convocava el **CONSELL DE GUERRA** per als sumaríssims d'urgència amb l'objectiu de jutjar els delictes del que anomenaven **rebellió o auxili a la rebel·lió**.

Componien el tribunal un president i sis vocals inclosos el fiscal i el defensor, militars de diferent graduació als quals no se'ls requeria cap tipus de formació jurídica, excepte al fiscal, que solia pertànyer al Cos Jurídic Militar.

Durant la vista oral, el ponent resumia el sumari de cada processat i explicava les actuacions dutes a terme durant el procediment i les acusacions; el fiscal sol·licitava la pena que considerava adequada i el defensor solia limitar-se a demanar clemència. Cal dir que en la majoria de judicis es mostrava una total falta de rigor en la investigació dels fets ja que només era un tràmit per tal de fixar el càstig i, encara que l'acusat podia dirigir-se al Tribunal, normalment aquest feia constar en acta que el seu testimoni no havia aportat res significatiu a l'acte jurídic.

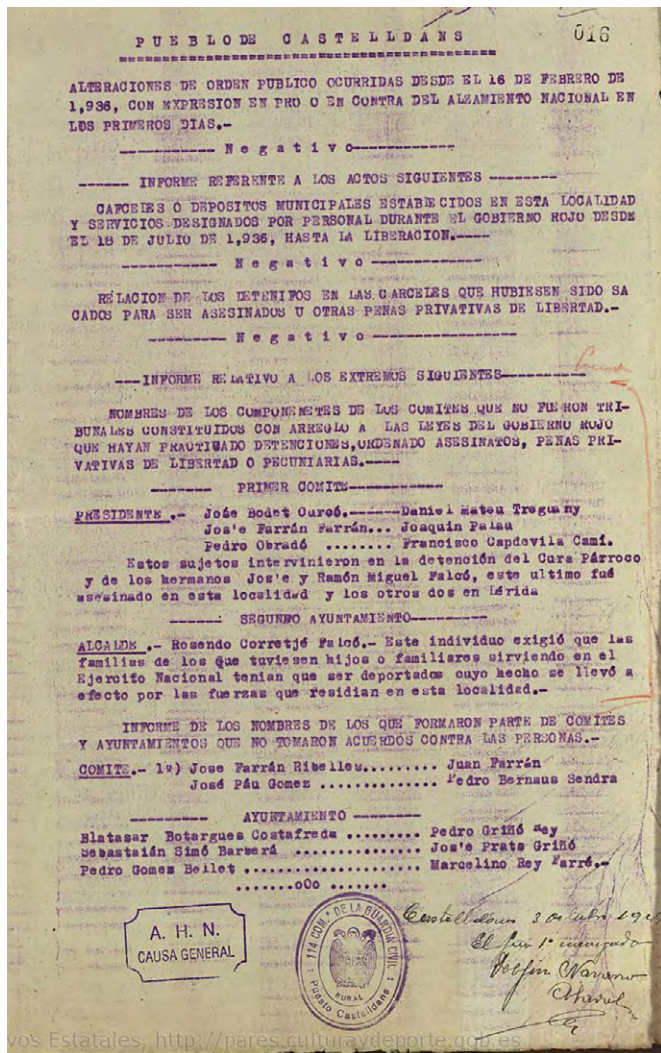
La total absència de garanties jurídiques es feia més evident en els consells de guerra col·lectius, ja que es jutjava en poques hores un conjunt de persones, acusades de diferents delictes.

A Lleida els judicis solien ser sempre en grup, als anys 1939 i 1940 eren gairebé multitudinaris, a l'any 1940 els grups solien ser de 20 o 30 persones.

El grup solia estar compost normalment per persones de pobles diferents i fins i tot de diferents províncies. La major part dels judicis es feia al matí. Els presos sortien de la presó de dos quarts de deu a dos quarts de dotze i hi reingressaven ja jutjats de dotze a dos quarts de dues.

Abans del judici, a l'interrogatori, es "convidava" els presos (per les bones o per les males) a signar com a verídiques les acusacions.

El dia del judici es llegia a cada acusat el text que ja havia signat i el jutge preguntava al grup si tenien alguna cosa per al·legar. Normalment ningú no al·legava res, ja que estaven avisats que era contraproductiu.

Expedient de la Causa General

El Consell de Guerra contra el meu padrí va seguir aquesta pauta:

El 30 de novembre de 1939 el padrí va ser detingut a Lleida per agents de "Investigación y Vigilancia" en una casa d'aquesta localitat on es trobava amagat, (possiblement a casa de l'oncle Ventura, germà de la padrina Maria, que vivia en un pis del carrer la Palma)

Havia estat denunciat per ser "roig i separatista", i va ser traslladat a la presó de Lleida, tal i com consta a l'atestat del comandant de la Guàrdia Civil de Castellldans, amb data de l'**1 de desembre de 1939**.

El 5 de desembre de 1939, el Jutge Militar **Luís Rodríguez Villamil** procedeix a **instruir judici sumaríssim d'urgència**, amb el n° 4685, contra Baltasar Botargues Costafreda.

Les acusacions contra ell procedien del Cap Local de la Falange Tradicionalista y de las JONS, del guarda de Melons i Matxerri, del Jutge Municipal i d'una persona identificada amb el règim: tots coincideixen en les seves declaracions de manera textual que: *era un element significatiu d'esquerres i que va actuar en els*

Ajuntaments del poble, durant el període roig. Que en els successos de 1934, l'encausat va prendre part activa en el moviment separatista que es preparava. I que va participar en confiscacions i requisos.

A les acusacions personals s'hi afegien els informes de la Falange, de la Guàrdia Civil i de l'Ajuntament que recolzaven el declarat pels testimonis.

El 20 de desembre de 1939 declara davant del jutge, refermant-se en les seves idees, però negant la resta de càrrecs que se li imputen:

Es fill de Baltasar i Dolores, de 43 anys d'edat, natural de Castellldans i veí de Castellldans, de professió llaurador, estat casat, sap llegir i escriure i no ha estat mai processat.

Un cop que li han llegit els càrrecs que se li imputen, manifesta:

Reconeix haver estat afiliat ja en anterioritat al "Movimiento", a Esquerra Republicana, tot formant part de la Junta Local de la mateixa.

*Reconeix haver format part del primer Ajuntament a l'agost del 36, ocupant el càrrec de regidor en el mateix fins a l'alliberament del poble per les tropes nacionals. L'encausat **nega la resta de càrrecs** que se li imputen.*

El dia **10 de gener de 1940** seria jutjat per Consell de Guerra:

*Reunit el Consell de Guerra Permanent per a veure i fallar el següent sumaríssim d'urgència, instruït pel delictes de rebel·lió militar contra Baltasar Botargues Costafreda. Actua com a defensor el de torn, **Vicente Ros** i es troben presents els processats a l'acte de la vista.*

*Explicats i fets el resum de les actuacions pel secretari del Consell, es va concedir la **paraula al Sr. Fiscal** que, després de fer un detingut examen dels fets i actuacions sumarials, va sol·licitar per a Baltasar Botargues Costafreda la pena de **quinze anys de reclusió temporal**.*

*Tot seguit, el president dona la paraula al defensor el qual, després d'exposar el que creu oportú a favor del seu defensat, demana per al mateix l'**absolució**.*

*El President pregunta als processats si tenen alguna cosa per manifestar davant el Consell, aquests contesten separadament que **s'adhereixen al que ha estat manifestat pel Sr. Defensor**, amb la qual cosa es dona per finalitzat l'acte i el Consell queda reunit en sessió secreta per a deliberar i dictar sentència.*

El Consell de Guerra (27 d'octubre de 1941), va dictar sentència condemnatòria de **sis anys i 1 dia de presó major pel delictes d'auxili a la rebel·lió**.

Paral·lelament a la condemna judicial, el Tribunal de Responsabilitats Polítiques, va demanar informes sobre els béns que tenia “ amirallados” (riquesa urbana o rústega), per si era objecte també de sanció econòmica. Aquesta sanció no se li va imposar perquè tenia una solvència econòmica inferior a 25.000 pessetes.

LA PRESÓ:

Baltasar Botagues Costafreda ingressa per primera vegada a la presó a **Lleida**, als 43 anys d'edat, el dia **23 d'octubre de 1939** a les 19 h., tot i que el procediment sumariíssim d'urgència 4685 s'inicia el dia 6 de desembre de 1939.

L'antiga presó de Lleida es trobava situada a l'actual plaça Cervantes, a la part alta de la Rambla d'Aragó. Va ser construïda l'any 1895, seguia el model de les presons cel·lulars i es podria dir que el seu plànol era igual que el de la presó Model de Barcelona, però de mida més reduïda. Tenia una capacitat teòrica entre 60 i 100 interns. Seria un dels espais més representatius de la repressió franquista a Lleida.

Telegrama concessió llibertat condicional amb desterrament

L'any 1939, any en què l'avi ingressà a la presó, s'hi registrà l'entrada de més de 7000 presoners procedents de totes les comarques lleidatanes.

Es considerat **apte** per al treball, ja que el metge de la presó, **Miguel Hellín Sol**, així ho considera donat que: *no està herniat ni pateix malalties ni cap defecte que li dificulti el poder treballar*, així, és habilitat com a auxiliar de la neteja de la sala de la presó.

L'1 de febrer de 1941 passa a formar part dels 300 reclusos treballadors per a la reconstrucció de Lleida. Aquest treball solia estar regulat pel *Patronat de la Mercè* o el *Patronat de Redempció de Penes pel Treball*, creat per ordre del Ministeri de Justícia el 7 d'octubre de 1938, va ser ideat pel jesuïta José Antonio Pérez del Pulgar. Va ser un bon mitjà per a proporcionar mà d'obra barata a moltes empreses i al propi Estat.

En el nostre cas, es consideraria que a través del Patronat, **havia redimit 108 dies de condemna pel treball realitzat**.

A l'abril de 1941 se sol·licita la llibertat condicional per al penat, Baltasar Botargues, que es farà efectiva el **10 de juny de 1941** amb el condicionant de **llibertat condicional amb desterrament**.

La llibertat condicional no significava que la condemna s'hagués acabat ja que quedaven a disposició de la Junta de Llibertat Vigilada i havien de presentar-se setmanalment o mensual davant la Delegació Local de la Junta. Sovint l'excarceració anava acompanyada d'una pena de desterrament entre 60 i 250 quilòmetres de la localitat d'origen “*para no ofender con su presencia las personas que sufrieron las acciones del dominio rojo*”.

En el seu **certificat de llibertat condicional**, signat pel director de la presó, on se l'instava a comportar-se adequadament, hi consta que:

Anirà al lloc designat, que es VICH, província de Barcelona, on s'hi estarà fins que aconseguixi la llibertat definitiva, si observa bona conducta.

Quan va arribar a aquesta ciutat es va haver de presentar immediatament a les autoritats (director de la presó, alcalde o guàrdia civil) dels quals quedava a partir d'aquells moments sota la constant vigilància. També era obligatori presentar-se un cop per setmana a la guàrdia civil ja que sinó podia ser multat amb 50 pessetes en paper de l'Estat.

Igualment, el dia primer de cada mes havia d'escriure una carta, segellada per l'alcalde del poble, informant sobre la seva pròpia persona i situació i la carta era tramesa al director de la presó. A l'informe hi havia de constar el jornal que cobrava pel treball que feia i l'economia que tenia. Si es quedava sense feina ho havia d'informar al director de la presó, explicant el motiu per tal de practicar les possibles gestions a fi de proporcionar-li'n una de nova si ho mereixia.

Se li recomanava que evités les males companyies i tot el que pogués conduir a nous delictes.

Al mateix temps i a efectes de treball se li demana: si li interessava que fos recomanat per la *Central Nacional Sindicalista del punt de desterrament*. Ell ho va acceptar i treballaria per tant a Vic en tasques de reconstrucció, és possible que formés part del grup de treballadors que reconstruïen la Catedral de Vic.

El 28 de juny de 1941, es fa la proposta de commutació de desterrament. **El 8 de setembre de 1942**, es notifica a l'interessat haver extingit el període de desterrament i igualment al Director General de Presons.

Ara pot tornar al seu poble, però encara es troba en llibertat vigilada. Les Juntes de Vigilància havien de vetllar perquè aquestes persones no estiguessin sense treball i no portessin a terme accions contràries al govern.

Així l'ajuntament de Castellidans enviava els informes pertinents al Director de la presó de Lleida en el control de la conducta d'en Baltasar, on explicaven que vivia al seu poble, observava bona conducta, treballava en la seva professió de pagès i que, amb el jornal de la seva feina, mantenia la seva família i fent-ho molt bé per a l'engrandiment de l'Espanya de Franco. (1 de setembre de 1943).

Document de temporització de la condemna

Els padrins a Montserrat amb la família que el van ajudar quan estava desterrat a Vic.

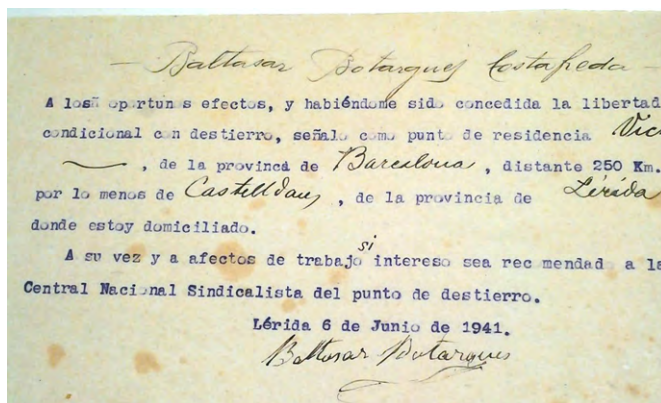
Fins al 15 d'agost de 1945 no aconseguí la llibertat definitiva. Havien passat 6 anys des de la incoació del seu sumaríssim.

El seu cas va ser un cas més dels molts instruïts pel règim, tots amb un mateix propòsit: castigar i silenciar. De les instruccions analitzades es dedueix que no només se sancionava a l'encartat, sinó també al seu entorn, sobretot a la seva família: una dona i dues filles adolescents, que van haver de tirar la casa endavant com van poder, treballaven en les dures tasques del camp per tal de poder sobreviure enmig de la misèria de la postguerra.

No és difícil imaginar acabada la guerra, la divisió social al poble entre els dos bàndols encara ben vius. En les declaracions dels testimonis acusadors no

s'albira ni pietat, ni perdó, es traspua l'odi ideològic per damunt del veïnatge i dels valors de la convivència en una comunitat petita. Són testimonis repetitius com si es tractés de declaracions assajades sobre un mateix guió amb la missió clara de la condemna.

Indagar en una etapa de la vida del meu padrí ha suposat apropar-me a les dificultats i duresa no només d'aquesta part de la seva vida en particular, sinó de tots aquells que van patir actes similars al seu. En els discursos sobre els drets humans es posa especial èmfasi en la necessitat de recuperar la memòria amb l'objectiu que els conflictes del passat no s'oblidin i sobretot no es repeteixin. Estem al segle XXI, se suposa que els valors democràtics s'han de respectar i que la repressió ideològica és cosa d'aquesta etapa fosca que acabem d'explicar, però és així? Que cadascú en tregui les seves conclusions.

Notificació del seu desterrament a Vic

Fonts:

- Archivo històric Nacional: FC-Causa General 1462, Exp.23. <http://pares.mcu.es>
- Arxiu Històric de Lleida: Documentació de la Causa General i de la presó.
- Archivo del Tribunal Militar Territorial Tercero de Barcelona: Documentació del Procediment Sumaríssim i del Consell de Guerra.
- Arxiu Nacional de Catalunya. <https://anc.gencat.cat>

BEATIFICACIÓ DE JOSEP ROS CLARETIÀ FILL D'ARTESA DE LLEIDA

Josefina París Mor

ACTE DE BEATIFICACIÓ DE 109 MÀRTIRS CLARETIANS

El 21 d'octubre del 2017 va tenir lloc a la Basílica de la Sagrada Família de Barcelona l'acte de beatificació de 109 màrtirs claretians assassinats durant la Guerra Civil Espanyola (1936-1939). En aquesta llarga llista de religiosos executats hi figura el nom del Germà Josep Ros Nadal, fill d'Artesa de Lleida.

Després de setanta anys de procés, el 26 de desembre de 2016, el Papa Francesc havia aprovat l'esperat decret de beatificació en què considerava provat el martiri i la repressió ferotge que van patir tots ells.

La celebració d'aquesta solemne cerimònia va estar presidida pel Cardenal Angelo Amato; hi van assistir 30 bisbes vinguts d'arreu del món i 3000 persones entre familiars i amics. La festa va ser retransmesa per ràdio i TV i la premsa escrita es va fer ressò de grans editorials.

Els 109 màrtirs pertanyien a diferents comunitats claretianes del territori català i espanyol: 60 d'ells a les comunitats de Cervera, Mas Claret i Solsona, 8 a Barcelona, 8 a Sabadell, 11 a Lleida, 10 a Vic i 5 a Sallent, 4 de València i 3 de Castro Urdiales (Santander).

Com mostra aquesta llista, la Comunitat Claretiana de Cervera era la que més màrtirs aportava, més de la meitat de tot el grup. Cal recordar que Cervera tenia el Seminari Major de la Província Claretiana de Catalunya. A la capital de la Segarra hi arribaven els estudiants de primer curs de Teologia des del centre claretjà de Solsona per fer el Noviciat i quan arribaven a l'últim curs de carrera, els estudiants eren traslladats al Seminari de Barbastro (Huesca) per acabar els estudis. Al començament de la guerra la comunitat claretiana de Cervera, segons alguns historiadors, comptava amb uns cinc-cents membres.

Des del juliol de l'any 1887, quan els Claretians van arribar a Cervera ocupaven l'antic edifici de la Universitat de la ciutat, abandonat des de l'any 1842, quan la institució va ser traslladada definitivament a Barcelona.

EL BEAT JOSEP ROS NADAL (Artesa de Lleida 1876- Cervera 1936)

Josep Ros Nadal va néixer a Artesa de Lleida el dia 14 d'octubre de l'any 1876. Va ser batejat al dia següent dia 15, a l'església parroquial de Sant Miquel Arcàngel i el sagrament de la confirmació també el va rebre a la mateixa parròquia l'any 1887(?). Era fill del matrimoni format per Francisco Ros, natural d'Aspa i Francisca Nadal, natural d'Artesa, de cal Lleganya.¹

Josep Ros va néixer amb una discapacitat a la vista, patia miopia. Els seus pares van morir quan ell encara era jove i molt aviat va entrar de servent al col·legi dels Maristes de Lleida. Després als anys 1896-1897 el trobem vivint a la parròquia de Santa Maria del Mar a Barcelona com a coadjutor del rector titular.

El 21 de setembre de 1898 entra a la Congregació de Missioners de l'Immaculat Cor de Maria de la Casa Missió de Cervera on va fer un breu postulant per Germans coadjutors. Va ser un any de prova i després va iniciar el Noviciat. Va professar el dia 8 de desembre de l'any 1899, dia de la Immaculada Concepció, a l'edat de 23 anys.

En un qüestionari realitzat durant el seu Noviciat declara que els motius principals que l'havien

conduït al Seminari de Missioners de Cervera, eren: deixar els seus mals hàbits, salvar la seua ànima i viure i morir per la Congregació.

Per entrar a formar part de la Comunitat, les seues constitucions ordenaven obtenir cartes testimonials i bons informes de la persona que hi volia ingressar. El Superior del Seminari, Francisco Naval obeïnt el mandat, va demanar diferents cartes i informes sobre la vida i moral del postulant Germà Josep Ros Nadal.

Una d'aquestes cartes testimonials i informatives rebudes a la Congregació de Cervera, va ser la que el dia 7 de novembre de 1898 el Dr. Josep Messeguer Costa, Bisbe de Lleida va emetre i on certificava que Josep Ros Nadal, nascut a Artesa de Lleida el dia 14 d'octubre de 1876 era fill legítim de pares honrats i bons cristians i que durant el temps que havia estat al col·legi dels Germans Maristes de la ciutat de Lleida se li havia observat una bona conducta moral i no havia incorregut en cap censura ni impediment canònic per poder entrar al Seminari de Pares Claretians de Cervera. ²

Era també obligatori dins del col·legi que cada tres mesos, els novicis contestessin un formulari de preguntes sobre la seua vida personal i la seua adaptació dins del Seminari. Al final del qüestionari els Mestres Superiors de la Congregació emetien valoracions i apreciacions sobre la personalitat i el comportament de cada novici. Aquesta documentació avui és d'una gran vàlua per conèixer la història particular de cadascun d'ells.

A Josep Ros el descriuen com una persona sana, d'alçada mitjana, molt prim de cara, bona presència, i de caràcter sensible i tímid. Una nota també diu que en els primers temps al Seminari es va sentir molt trist i sol perquè no coneixia ningú. No obstant se'l considerava un germà bo, dòcil, fidel i de bona conducta. Sabia llegir i escriure elementalment. Patia una miopia bastant acusada des del seu naixement.

Altres anotacions el descriuen com una persona molt aplicada i activa en el treball, feia de cuiner i de sastre dins de la Congregació, però sempre estava disposat a fer qualsevol treball que se li encomanés. Els Mestres el valoraven com algú molt útil a la Congregació. ³

Josep Ros Nadal després del Noviciat va passar un temps al col·legi de Cervera on feia de cuiner, més tard l'any 1903, va ser destinat a Barbastro, que era el lloc on els Missioners Claretians feien l'últim curs de Teologia.

L'any 1904 va passar a Sabadell i el 17 d'octubre del mateix any, en una expedició amb els pares Manuel Font i Font i Julian Lázaro Martínez, va arribar a les Missions de Guinea Equatorial (Àfrica). L'any 1905 el trobem a l' illa de Annobón on continuava amb el seu ofici de cuiner dins la Missió. ⁴

L'any 1907 en sentir-se malalt per l'afecció que patia a la vista, acompanyada a més d'anèmia i altres problemes ocasionats pel clima tropical, els metges van recomanar el seu trasllat a la Península.

Arribat a Catalunya va rebre assistència mèdica per aconseguir aturar l'afecció a la vista, però tot va ser en va, la malaltia va continuar avançant fins deixar-lo totalment cec.

El 31 de desembre de 1909 segueix encara adscrit a Fernando Poo, no obstant el mes de setembre de 1909 ja el trobem novament vivint a Sabadell.

Des del mes de març de 1921 fins a finals de l'any 1927 retorna a Cervera, però al gener de 1928 i fins l'any 1931 figura a les llistes de la Comunitat de Gràcia-Barcelona. Finalment l'any 1932 es queda definitivament a la Residència de Cervera ja que el seu estat de salut és deficient, s'ha quedat cec i no pot treballar. ⁵

Va morir afusellat al cementiri de Cervera el dia 18 d'octubre de l'any 1936, a l'edat de 60 anys. Les seues despulles reposen al Panteó dels Claretians del mateix cementiri de Cervera.

LA GUERRA CIVIL 1936

La Comunitat claretiana de Cervera, des de temps de la República, era el punt de mira dels revolucionaris antireligiosos de la capital de la Segarra, havien rebut nombroses amenaces i demandes de desallotjament de l'edifici de la Universitat que ocupaven.

En arribar la guerra civil del 1936, l'Ajuntament de Cervera i el primer Comitè Revolucionari de la ciutat van exigir desallotjar la Universitat i ells mateixos van facilitar el trasllat, amb autocars, de la comunitat religiosa dels claretians a la frontera de França o al Seminari de Solsona que era un lloc més segur... però al col·legi de Cervera encara hi van quedar 154 religiosos: 30 sacerdots, 51 seminaristes Teòlegs, 35 germans i 38 postulants que no van poder ser traslladats. (GARCIA 2000: 91)

Davant la incertesa i inseguretat dels temps, alguns d'aquests religiosos que hi van quedar van buscar refugi a Mas Claret, una finca que tenia la comunitat

a poca distància de Cervera i que a part de contribuir amb l'economia del Seminari, era lloc de descans per alguns religiosos malalts o ancians. Altres, els més ancians i delicats de salut que necessitaven assistència sanitària, els van ingressar a l'Hospital de Cervera i d'altres més joves es van dispersar en solitari buscant refugi en camps, masies i pobles de l'entorn... (GARCIA 2000:92)

Entre els onze germans claretians més vells i malalts, ingressats a l'Hospital, hi havia el germà Josep Ros Nadal d'Artesa. Allí els van acomodar la sala de la planta superior de l'edifici perquè poguessin seguir la vida comunitària d'oració i de pregària. (GARCIA 2000: 128)

Els temps eren molt convulsos i canviants, el dia 27 de setembre la Junta revolucionària de Cervera comença un registre a l'Hospital. Vint dies després, la nit del 17 al 18 d'octubre, tres desconeguts es presenten novament al centre sanitari i mostren un paper del comitè de Barcelona en què es reclamava els Missioners allí instal·lats, per traslladar-los a un asil.

Es relata que els tres apoderats, de males maneres i cridant, van entrar a la sala on dormien els claretians, els van ordenar vestir-se perquè deien que havien de portar-los a un sanatori. Es vesteixen precipitadament i abruptament els fan baixar per les escales fins arribar al carrer.

Es conta que el germà Josep Ros Nadal, vell missioner de Guinea, feia 20 anys que estava cec, el van fer baixar per l'escala ajudat per altres

companys. Allí al carrer els esperava un camió on els onze claretians malalts i vells hi pugen com poden. El vehicle agafa el camí del cementiri que quedava molt prop. Una estona després, des de l'Hospital, es van sentir els trets de les descàrregues. Al dia següent, allí al sòl del Camp Sant de Cervera, es van trobar abandonats els cossos afusellats i sense vida dels germans claretians. (GARCIA 2000: 129-130)

Aquest va ser el final d'onze vides innocents que durant tres mesos van viure nombrosos episodis de terror, drama i por. Onze vides més que van passar a engrossir les llistes dels religiosos assassinats a diversos indrets de Catalunya.

BIBLIOGRAFIA

CERVERA. PN 742. *Notas anagráficas y cronológicas del Siervo de Dios Hermano José Ros Nadal*

GARCIA HERNÁNDEZ (2000): Pedro Garcia Hernández, CRÓNICA MARTIRIAL. 271 *Misioneros Claretianos Mártires 1936-1939*. Madrid. Publicaciones Claretianas

REVISTA *Vicepostulació CMF*. Sant Antoni Mª Claret. Núm 73. Sabadell. D.L. 33.606/93
www.parroquiaclaret.com>node Màrtirs claretians

¹ Cervera. PN 742. *Siervo de Dios Hermano José Ros Nadal*. Pag. 463

² *Ibidem*. Pag. 465

³ *Ibidem*. Pag. 469

⁴ *Ibidem*. Pag. 470

⁵ Revista: *Vicepostulació CMF*. Sant Antoni Mª Claret. Núm. 73. Sabadell. D.L. 33.606/93

PRESENTACIÓ DISC *BETTER GO* DE JOANA CEBOLLA

Joana Cebolla toca el trombó i canta amb molta naturalitat i això és el que intenta transmetre des de l'escenari. Després de treballar com a instrumentista en diverses formacions ha triat un seguit d'estàndards per donar-se a conèixer com a artista. Amb arranjaments propis i un grup de músics experimentats que l'acompanyen ha donat forma a *Better Go*, el seu primer treball discogràfic. Combina la sonoritat clàssica amb arranjaments atrevits per tal d'aconseguir un repertori heterogeni i interessant per l'espectador.

FORMACIÓ:

Joana Cebolla, trombó i veu
Ignasi González, contrabaix
Jul Frayssinet, guitarra
Roger Gutiérrez, bateria

CAMPANYA NI SOL, NI SOLT

Alternativa Ecologista d'Artesa de Lleida

Fa anys que a Artesa evitem el costum, o mal costum antic, de deixar els animals domèstics, preferentment gossos i gosses sols, que vagin a pegar un tomb per on vulguin, i quan tenen gana, tornen cap a casa, i els de propietari solts, és a dir al costat de qui el passeja, però sense lligar. Fa anys que estem explicant la conveniència que no vagin sols i de passejar-los lligats.

De fet, abans del 2005, any en què es va obrir la protectora municipal, entre abandonats i deixats anar, els estius eren una festa pels animals que es trobaven en grups per olorar-se i festejar i un malson pel veïnat ja que els buixits i udols no els deixaven dormir, us en recordeu? Era en temps de l'alcalde Josep Drudis quan vàrem aconseguir que ens donés permís –pagant l'ajuntament- perquè els abandonats anessin a parar a la Protectora Procnatur (avui desapareguda), en comptes de portar-los a la «perrera» de Lleida on per cada gos calia pagar 9.000 pessetes (uns 55 euros) i als quinze dies els mataven. Hi vàrem portar un total de 32 gossos en dos viatges. El poble va descansar, però encara hi havia gent que deixava els seus pel carrer. No va ser fins que es va formar la protectora al 2005, en temps de l'alcalde Ricard Pons que ens cedí l'escorxador en desús per habilitar-lo com a centre d'acollida, que vàrem poder ser un xic més exigents i llavors sí que ja sabíem que deixar els gossos sols o solts no es podia fer. Des de llavors fins ara ha plogut molt i la gran majoria de gent s'ha acostumat sense problemes a aquesta coherent normativa, però no tothom. De fet, no és solament pel fet de complir el que diu la llei i prou, és sobretot pel fet que no complir-la es paga car. A Artesa sabem d'animals atacats pels que no anaven lligats, alguns amb el resultat de greument ferits o morts, altres, les femelles, alguna de les quals anava lligada, va quedar prenyada pel gos que l'empaità, maten gats quan, encara avui, algun gos "s'escapa" i sap més greu quan el gat mort és de colònia controlada i per tant esterilitzat.

Si haguéssim d'esmentar els casos dels altres pobles que estan començant no acabaríem, és per això que des de Plataforma Animalista Terres de Lleida hem engegat la Campanya: NI SOL, NI SOLT. L'hem enviat a tots els pobles del Segrià i a alguns de fora que ens han demanat informació sobre control de colònies de gats i amb els quals ja hi tenim relació.

A l'ajuntament d'Artesa també hem enviat la informació de la campanya perquè encara que costi de creure, després de tants anys de gastar paraules,

En compliment de la Llei de protecció 12/2008, els animals de companyia NO poden vagar SOLS, han d'anar ACOMPANYATS PER QUI N'ÉS PROPIETARI I LLIGATS AMB CORRETJA PEL CARRER

L'incompliment d'aquesta norma ocasiona

HIGIENE
Excrements incontrolats. Si van lligats/des sabem quan defoquen i podem recollir-los.

SEGURETAT
Poden barallar-se amb altres animals, atacar al més indefens, morder gats, fer caure persones vulnerables etc.

PROCREACIÓ INCONTROLADA
Arribada de les femelles prenyades a casa. Què fem amb els cadells? Qualsevol solució no és bona. Si es pensen donar en adopció cal prevenir: l'esterilització (art.11.3/2008)

PER TOT AIXÒ QUAN TREGUIS A PASSEJAR EL TEU GOS O GOSSA, PORTA'L LLIGAT.

L'incompliment d'aquesta norma **ÉS SANCIONABLE**

Ajuntament de.....

hi ha gent que passa de tot, tant del poble com nouvinguts. Uns, val a dir que molt pocs, perquè així ho han fet sempre, com aquella frase rupestre que diu: "aquí cols plantava el meu pare, cols planto jo, savi!" Les coses han canviat molt i gairebé res no és igual i si és per millorar benvingut sigui el canvi. Altres, els foranis, els deixen perquè anar a viure a un poble és "campi qui pugui: la llibertat!". Són tant llestos que no s'adonen que la seva llibertat acaba quan molestes els altres i, també quan incompleixes la llei de protecció, és clar.

Si tens un gos o un gat de casa i cada matí obres la porta perquè vagi a cagar a fora l'únic que demostres és ser un maleducat i un egoista. Ningú no t'obliga a tenir un animal de companyia, si en tens fes les coses bé! I xipa que també és obligatori (art.15.b.c/2008).

Després hi ha els drets de les persones que porten els animals lligats, que compleixen rigorosament i només els solten si passegen pel camp i sempre que no hi hagi altres animals amb els quals hi pugui haver una baralla o ensurt. No volen ser molestats per animals sols o solts, i **hi tenen dret**. Altres no tenen animals, no els agraden i –com a tothom- els molesta

trobar les cagades i pixades al costat de casa. A tots aquests, la llei també els empara. Vegem-ho:

-art. 12.1/2008 *“La persona posseïdora d’un animal és responsable dels danys, els perjudicis i les molèsties que ocasioni a les persones, a altres animals, a les coses, a la via pública...”*

-art. 12.3/2008 *“La persona posseïdora d’un animal, està obligada a evitar-ne la fugida, tant d’aquest com de les seves cries...”*

Pel que fa als Ajuntaments:

-art. 16/2008 *“Correspon als Ajuntaments de recollir i controlar els animals abandonats, perduts o ensalvatgits...(control de colònies de gats)*

I naturalment, fer complir la Llei de protecció: art.41.1/2008, *“correspon als Municipis ...exercir la inspecció i vigilància dels animals de companyia”*.

Hi ha pobles que ja han posat els cartells correctes per fer complir la normativa vigent. Des de Plataforma hem elaborat un cartell de paper que recorda el

compliment. Algun Ajuntament ens ha felicitat per la iniciativa i posaran en marxa la campanya. També posaran els **cartells de ferro correctes**, no els que volen accontentar tothom. Quan això passa es corre el risc que tothom quedi insatisfet, frustrat i enfadat. Però per damunt de tot hi ha la llei de protecció. La llei mana i està per complir-la.

“La moral dels pobles i de les persones es demostra segons el tracte que donen als seus animals”
Mahatma Gandhi.

PETITES JOIES DEL PATRIMONI ETNOLÒGIC D'ARTESA

Cabana de la Pleta del Piga a la vall de Matxerri

UN VIATGE AL JAPÓ

Joan Ramon París Oró

Havia viatjat per quasi tot el món, coneixia llocs remots i isolats del nostre planeta terra, tanmateix mai no havia pogut anar a aquest arxipèlag situat a la vora de la costa de Corea. Era un vell deute que tenia pendent i que unes vegades per "a" i d'altres per "b" mai no havia pogut realitzar.

El que havia pogut detectar en els meus viatges per l'Àsia, el meu continent favorit, era que la impressió de la gent quan es parlava del Japó no era gaire favorable. Les conseqüències de la invasió japonesa per l'Extrem Orient encara eren ben paleses en molts països. Però, el que em cridava l'atenció, és que hi havia molta confusió per no dir ignorància quan s'al·ludia a la cultura nipona.

Des de petit, m'havien atret les pel·lícules de samurais, amb un actor "Toshiro Mifune" tan bo que podia considerar-se la reencarnació perfecta de l'home-guerrer. No van ser els llibres, sinó aquestes pel·lícules antigues (moltes en blanc i negre) les que descrivien de manera fefaent els codis d'honor pels quals es regien aquells personatges. Aquests principis, i la influència tant del sintoisme com del budisme, van propiciar l'exaltació d'uns valors basats en l'austeritat i un manteniment de "la calma" que feien que no ens deixem arrossegar per emocions com ara la ira o la por.

No van ser els llibres, ni tan sols la Universitat els que em van instruir sobre aquell món, sinó les pel·lícules en les quals es contemplaven l'harmonia dels jardins, o la delicadesa d'una geisha recitant poemes sota la llum de la lluna.

Estava clar que es tractava d'una cultura que exalçava "el refinament" al grau màxim. La sublimació de la bellesa a través de codis ètics, com ara la humilitat i l'honor. La plasmació a través de la "cerimònia del te" del buit, de la contemplació dels canvis, de la transformació de l'obscuritat en la llum redemptora. També en les escenes bèl·liques em cridava l'atenció el moviment dels guerrers que corrien com si fossin tigres a la cerca de l'enemic. També aquí veia una exaltació de la naturalesa i com les tècniques de guerra eren tan sols aprenentatges de la vida animal. Per tant, tenia clar que havia de veure l'anomenat "país del sol ixent". Així va ser com vaig començar a considerar "l'estil de viatge" que volia fer. Encara que el mencionat país és dels més desenvolupats del món en l'àmbit tecnològic, ha sabut conjunyar la tradició amb la modernitat. Per tant evitaria, en tant

que sigui possible, les zones industrials, endinsant-me en espais naturals on podria captar l'esperit de "l'ànima japonesa". Volia que fos un viatge més introspectiu que extensiu.

Després de viatjar per tot el món, ja no m'interessa anar d'aquí cap allà veient-ho tot, però sense veure tot just res. Potser és l'experiència, l'experiència o la forma física que ja no és la d'antany la que m'indica que és preferible aprofundir en una zona, la millor manera possible d'interactuar amb els habitants d'una determinada regió.

Interior d'una casa tradicional japonesa a Nara

Així que vaig haver de decidir-me per escollir entre visitar la zona de Tokyo (est) o Kyoto (centre). O submergir-me en la gran megalòpoli de caires futuristes o descobrir la vida tradicional, per a mi no hi havia dubtes: Kyoto era la principal opció i cap allà em vaig encaminar.

Si hi ha alguna cosa que em fastigueja en els viatges és el de tenir-ho tot lligat abans de començar (hotels, transport, etc.) tanmateix en aquest destí hauria de fer una excepció. Consultant la guia me'n vaig adonar de la necessitat imperiosa de reservar tot el que es pogués des de Barcelona, ja que no és costum improvisar sobre la marxa. D'entrada, aquest detall ja indicava que en aquell país tot està tan estructurat que deixa pocs límits a la imaginació, a la capacitat d'improvisar sobre la marxa.

En fi, vaig haver d'estar una bona estona davant de l'ordinador per anar reservant els hotels, ja que en el cas dels transports calia fer la reserva directament passant per les oficines d'expedició de bitllets. Mentre em dedicava a aquesta àrdua labor, la meua imaginació volava cap als clàssics de la literatura japonesa. Egregis autors com Mishima el sustentador

del “bushido”, la veritable ètica del samurai, o de Kawabata que en obres com “les mil grues” relata la importància espiritual de la “cerimònia del te”. No puc encara entendre que la contemplació no pugui oferir, en llampades fugisseres, el torrent d’idees sobtades que sorgeixen d’allò més profund del nostre ésser.

Arribar a Nara, continuar cap a Kyoto, fer una petita ruta pels Alps japonesos, per finalment centrarme en els voltants de l’antiga capital imperial. En definitiva em dedicaria a recórrer el centre del Japó d’una manera exhaustiva prop d’un mes, visitaria el que és considerat com el bressol de la civilització nipona, intentant donar un cop d’ull a la vida rural, internant-me en els paisatges naturals.

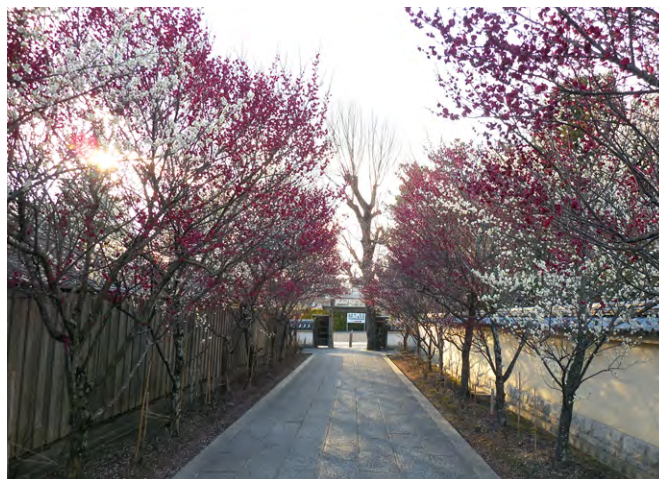
Per fer aquesta ruta, m’havia descarregat d’Internet, les pàgines oficials que l’Oficina Nacional de Turisme del Japó té per a les diferents localitats. En ella està explicat, d’una manera molt simple i didàctica, els principals punts d’interès de cada lloc, així com les vies d’accés i transports. També t’assenyala el número d’autobús. Nom de la parada en què has de baixar i durada del trajecte.

La pàgina que en parla, també la vaig trobar interessant per les opinions dels viatgers que opinen lliurement sobre les seves experiències. Finalment comprí una guia del Japó que em serviria de base de consulta, encara que a causa del seu considerable volum estava segur que es quedaria a l’habitació de l’hotel, per fer una relectura quan arribés en acabar la jornada turística.

Disposava de gran quantitat d’informació que indicava la gran varietat de llocs que es podien visitar. Tots eren interessants d’allò més, semblava que tant en l’àmbit arqueològic com naturalista tot el millor de l’orient s’havia concentrat en una part del món que ocuparia les tres quartes parts de l’Estat espanyol.

Si volia visitar zones “amb encant” pràcticament em sentia obligat a parar-me en nombrosos llocs del camí; si a més a més volia respirar “l’atmosfera” que emanava del lloc, contemplar sense presses les coses belles, implicaria entretenir-me en excés. Estava clar, que també en aquella zona hauria d’escollir i seria el destí qui diria la darrera paraula.

Per aquesta raó, no podria agafar el passí de transport que utilitza la majoria dels turistes per visitar la regió. Encara que és un abonament que t’inclou la major part dels transports i que et permet viatjar gratis per tota la zona, té un temps limitat d’utilització. Concretament per prop de 400 euros pots utilitzar-lo per catorze dies. D’acord, que es pot

Els inicis dels cirerers en flor. (Finals de febrer)

anar de cap a cap del país, però el que es guanya en distància es perd en temps. És un passí estructurat perquè el viatger faci una visita ràpida als llocs i que t’obliga a anar saltant contínuament.

Potser més interessants siguin els passis regionals, ja que almenys tens sis dies flexibles per idèntic període de temps, encara que limitat a una determinada zona. Finalment vaig descartar aquesta opció, utilitzaria els trens de rodalia o bé els autobusos locals per moure’m pel país.

L’avió em portaria a Osaka i des d’allà agafaria un autobús per arribar fins a l’antiga capital de Nara. A partir d’aquest bell lloc em dedicaria a explorar una zona del país que representa el bressol de la civilització japonesa.

Sense gairebé adonar-me’n, em vaig trobar a la duana de l’aeroport internacional de Kansai (prefectura d’Osaka), la cua era llarga i els controls minuciosos. La major part eren viatgers nacionals que venien de passar les seves vacances per Europa, es podien comptar amb els dits de la mà els que, al contrari, arribaven per conèixer el país. Així que la policia, amb una educació exquisida, allunyada de les maneres brusques que s’acostuma a veure per la resta del món, no deixava de controlar un estranger que per a més “inri” viatjava sol pel país del “sol ixent”. Abans d’arribar a la zona de la inspecció de maletes, una policia em va indicar cap on havia de dirigir-me, mentre un gos ensumava l’equipatge.

No tinc ni que dir que quan vaig obrir la maleta, es va inspeccionar minuciosament el contingut. Porta droga? Em va deixar anar amb el somriure a la boca, l’uniformat. No tinc aquest vici, i ni tan sols fumava ser la meva resposta.

La inspecció es va tallar quan va veure un flascó homeopàtic, li va estranyar que no portés medicina convencional, però sembla que vaig passar el

filtre. Finalment era al Japó, quan es va obrir de bat a bat les portes de sortida, en la que un món electrònicament pulcre va emergir davant meu.

Hi havia poca gent a la sala de sortides i no va ser difícil trobar la parada d'autobús per continuar el viatge fins a Nara. Però, no hi havia cap taquilla que expengués manualment el bitllet. Sembla que la màquina expenedora eliminava un lloc de treball que era superflu i innecessari.

Com encara em quedava prop d'una hora per partir, vaig aprofitar per prendre un te, i contemplar l'anar i venir de la gent, molta abillada amb mascareta per evitar els problemes de contaminació.

Davant meu hi havia un gran plafó en què uns jugadors de futbol demostraven la seva bona forma física. A la resta de la sala gairebé no hi havia ornaments ni apareixia cap cartell turístic que servís per promocionar el país. Semblava que no es tenia cap necessitat d'emfasitzar el que semblava sense cap mena de dubte, obvi.

L'autobús va sortir a la seva hora, deixant enrere un recinte aeri situat al centre d'una illa. A poc a poc el paisatge lacustre va anar transformant-se en grans complexos industrials, encara que les casetes de planta baixa anaven alternant-se amb superbs mastodonts de ciment.

La ruta cap a Nara, l'antiga capital del país, s'endinsava en una zona de mitjana muntanya en què es van anar albirant fèrtils valls i plàcids boscos. No vaig

Bosc de bambú als jardins de el temple del " gran Buda de bronze" a Nara.

trigar gaire temps a entrellucar el majestuós temple que donava la benvinguda al parc de la ciutat. Des de la finestreta vaig poder contemplar una multitud de cérvols que apareixien farts i orgullosos enfront dels turistes que envaïen la ciutat.

L'estació d'autobusos no estava gaire lluny del meu hotel, però encara era necessari caminar uns 10 minuts a través d'un carrer allargat que més aviat semblava una autovia. Quan vaig creuar la via del tren, a la vora de l'estació d'un barri proper al centre, vaig saber que havia arribat al meu destí. El lloc era tranquil i acollidor, tot just uns minuts per instal·lar-me en una habitació més aviat anodina.

Per fi el viatge que va començar a les set del matí del dia anterior havia arribat a la seva fi a la una de la tarda. Japó em donava la benvinguda i havia arribat el moment de descansar o potser de moure'm?

MAI AMAGUIS ALLÒ QUE SENTIS

M. Assumpció Cornadó Lladó

*Ni per por,
ni per vergonya,
ni pel que diran,
mai amaguis
allò que sentis,
Doncs són ells,
els sentiments,
els que dia a dia,
palpen els nostres camins
i amb nosaltres,*

*beuen la pluja
i parlen amb els estels.
Sentiments
que ens caminen la pell
i que com l'amor,
ens van donant el seu fruit
a través de l'abundosa
i variada collita de temps,
somnia i records que cada dia,
se'ns fan presents.*

EL JAQUI

LES AVENTURES I DÈSVENTURES

2na PART

Eulàlia Solà Miró

Alternativa Ecologista d'Artesa de Lleida

El Jaqui, després de fugir per potes de la persecució dels gossos de la vaqueria que escopien odi pels queixals, fou recollit per un tractorista que, un cop informat, el portà a la canera de Lleida amb l'expectativa, infundada, que allí sí que estaria bé. Arribat a la canera de seguida veié que s'havia equivocat de mig a mig.

Els treballadors, només de veure'l, se'l miraren amb rebuig. A primera hora sempre hi havia molta feina, una feina que no els agradava; estava clar que estaven de mal humor i no li prodigaren ni una carícia. Discutien entre ells la destinació del gosset, no tenien gàbies de quarantena, era massa gran per a estar amb els cadells i massa petit per posar-lo amb els grans, per acabar-ho d'adobar els de tamany mitjà havien tingut, feia poc, una epidèmia de parvovirosi i un gos sense vacunar s'hagués infectat segur, i això volia dir feina, despeses i queixes; així que el deixaren a la gàbia dels grans, amb més temps decidirien on el posaven definitivament.

El pati que no pogué gaudir.

Quan entrà a la gàbia, vuit parells d'ulls el guiparen amb despit. El que semblava el més pinxo de tots se li atansà i començà a olorar-lo, el seguiren els altres; inspeccionaren tots els racons del seu cos i al cap de poc giraren cua. Ell es cargolà en un racó i s'hi quedà una bona estona fins que entraren els cuidadors amb una mànega que començà a vomitar una aigua freda com el gel. En dues esgarrapades netejaren el terra de pixum i excrements, no sense mullar estris i animals. El Jaqui tremolava de fred i de gana i els vuit parells d'ulls el continuaven observant amb una ràbia continguda i les

A la Protectora d'artesa. Observant les ferides cicatritzades.

mandíbules serrades; una por densa acompanyava la gana que guanyà presència. S'obrí de nou la porta, entrà un treballador amb pinso i omplí les menjadores, això els distragué, tots s'hi abraonaren i menjaren a pleret, ell s'esmunyí entre les potes dels més grans i atansà el morro, temorós, a la menjadora més propera. El més cepat l'investí i els altres el seguiren, només que aquesta vegada no hi havia escapatòria possible. L'atac fou brutal: dents i ullals com ganivets esmolats i urpes com garfis punxents li foradaven la carn i la pell amb furor rabiüt. Quan el deixaren no es podia sostenir, quedà estès enmig de la gossera, era una pelleringa sangonosa i immòbil. Semblava ben bé el final.

Una veu calmosa i caminar compassat, avançava passadís amunt, observava les gàbies i feia comentaris als treballadors; ells ja la coneixien, es deia Ladán i sovint visitava la canera; feia observacions incòmodes que responien de mala gana i tornaven a la feina. De sobte els passos s'aturaren davant de la canera on jeia maltret el Jaqui, l'observà a distància i preguntà què hi feia aquell gosset ferit en aquella gàbia. Ells digueren que l'havien atacat i possiblement ja era mort, que quan acabessin la feina ja el traurien. Fou la seva veu, la seva presència? No ho sabrem mai, en aquell moment el Jaqui començà a bellugar, no, no era mort! Un calfred de ràbia recorregué l'espina de la noia que, coneixent les normes de la canera optà per l'única manera que se li acudí per salvar-li la vida, i demanà que el traguessin que ella l'adoptava. Els treballadors ja estaven acostumats a les sortides de la Ladán, així que pensaren que

seria una bona cosa que desapareguessin ella i el gos , un problema menys, i en un tres i nores es trobà el Jaqui al portamaletes del cotxe dins d'una capsa de cartró. Sense pensar-ho dues vegades s'encaminà a la clínica del seu amic veterinari, Luis, que no se'n sabia avenir que encara fos viu. El netejà, el cosí, el punxà amb antibiòtic i aconseguí salvar-li la vida. Quan arribà a casa el posà en una habitació per a ell sol, i cada dia l'havia de medicar i netejar-li les horribles ferides. Al principi cap problema, ja que el gosset amb prou feines es podia moure, però a mesura que passaven els dies es feia més difícil perquè ell grunyia, ensenyava les dents i no es deixava fer. Ladán havia de portar-lo a la clínica i unes vegades mig sedat, altres amb el morrió posat, aconseguiren arribar al final de les cures.

Ladán tenia altres tres gossos i dos gats. Quan els volgué ajuntar fou complicat, ells l'acceptaren complaguts, però el Jaqui es va tornar desconfiat i sempre estava a la defensiva, així que el tornà a la seva habitació d'on només sortia per passejar pel carrer i fer les necessitats. Un dia va arribar a casa i va trobar l'habitació damunt davall , havia

El Jaqui a la seva gàbia

lo al grup del pati on hi havia molt d'espai, pins, menjadores i aigua neta i fresca cada dia. Els gossos el van observar amb una certa prevenció, ell es posà tens, nerviós, els altres continuaren com si res, l'ensumaren per tot arreu i quan van haver acomplert l'escorcoll, el deixaren tranquil. Però alguna cosa havia canviat, encapsulada al cervell del Jaqui, una por irrefrenable l'alertava, era una por que li renovava la coïssor de les ferides tot just cicatritzades. Sempre estava a l'aguait, se sentia estranyament amenaçat, sense motiu aparent. De vegades donava voltes sobre si mateix seguint un enemic imaginari que es concentrava en la pròpia cua que acabava mossegada sense pietat, només la intervenció del Floc, un gos alfa intel·ligent i sensible, aturava les giragonses quan es llençava contra ell empentant-lo amb força. De vegades el Jaqui empaitava els altres gossos proferint-los pessigades al cul amb les dents esmolades; algun s'hi tornava i llavors calia vetllar perquè la cosa no anés a més. Finalment van decidir que era millor que tingués la seva pròpia gàbia i ajuntar-lo amb els altres només quan anés a passejar pel canal o fins al pantà, sota la mirada atenta de les cuidadores.

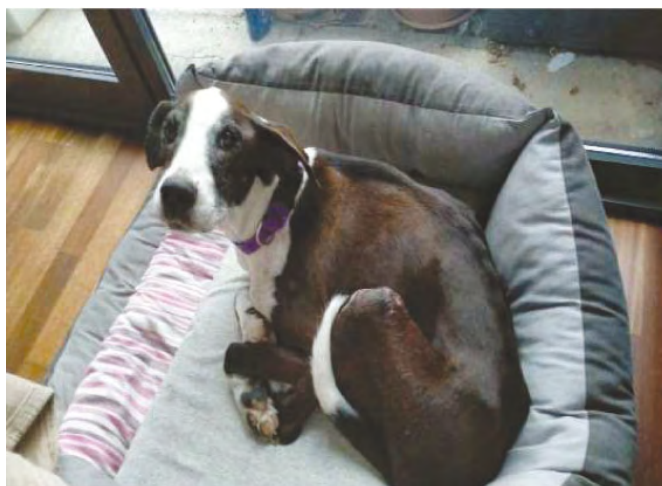

Floc, el millor gos alfa. Intel·ligent i sensible.

estiregassat la roba del llit, rosegat una pota de la tauleta i unes botes noves de trinca. Arribats en aquest punt decidí posar-hi remei, buscar-li un lloc més adequat que no les quatre parets de l'habitació i s'encaminà a la protectora d'Artesa de la qual era sòcia feia un parell d'anys. Les voluntàries l'acolliren amb afecte, més sabent les desventures que havia passat a la canera de Lleida i optaren per deixar-lo uns dies dins d'una de les gàbies perquè s'aclimatés i tan aviat com poguessin- després de fer les presentacions, un ritual de passeig en comú i veure com reaccionava amb la colla- incorporar-

Es va publicar repetidament per adopció, però quan informaven que li costava fer amics es tiraven enrere. Una vegada va sortir un adoptant que podria funcionar. Tenia unes granges disposades en forma d'estrella que dibuixaven una placeta interior. Però aquesta placeta no tenia tanques i calia que estigués lligat. L'adopció no tirà endavant convençudes que si donaven un animal era perquè havia d'estar millor que a la protectora, en cas contrari ja estava bé on s'estava. Però per posar-lo sol i que no hi hagués problemes només quedava la part interior. Aquest lloc tenia poca llum natural i era poc confortable per això es decidí construir una gàbia externa que disposés de teulada, espai de terra, espai de ciment, sol, caseta i tot el que necessités per dur una vida de solitud, però digna.

Passaren els mesos i els anys i es feren necessaris controls veterinaris d'acord amb les malalties que anà col·leccionant: leismània, reuma, problemes de cor...El Jaqui s'havia convertit en un padrí. A la protectora, passava fred, ja no era benestant físicament, però, a més, hi havia una mancança que difícilment podrien restituir: l'escalfor d'una llar, una família que l'acompanyés totes les hores del dia i de la nit. S'havien fet peticions d'acollida, ja que estaven segures que amb el temps el Jaqui havia perdut la por i per tant l'agressivitat amb

El Jaqui a casa de la Rosa i la Laura

què es defensava davant dels estranys, però fou debades; vell i malalt ningú preguntava per ell. I en aquest punt estaven quan la Laura, la col·laboradora que portava les xarxes i que feia anys que vivia entenedrida per la vida atzarosa del nostre amic, decidí que se l'emportava, que ja n'hi havia prou de soledat, de fred i d'esperar poder venir des de Barcelona, on treballava, a Lleida per custodiar-lo en el camí que els unia. Ho varen parlar amb la família i qui l'acollí fou la seva mare, la Rosa, que s'acabava de jubilar i tenia més temps per ajudar-lo en el que calgués. I així fou com el Jaqui pogué, finalment, tocar la felicitat perduda en el temps, quan una mare el va amanyagar només néixer, però que se'n va perdre el rastre pocs mesos després, fruit d'una adopció irresponsable.

NOTA AL MARGE.

Gràcies Rosa i Laura per ser els seus àngels a la terra. Gràcies Ladán perquè li vas salvar la vida, gràcies Protectora d'Artesa per l'acollida, gràcies Ana, Angelina...per la dedicació i l'afecte que li van retornar la confiança perduda. Jaqui, gràcies per ser-hi! Ets l'exemple vivent que la bondat existeix.

FAUNA DEL TERME

Isidre Drudis Bellmunt

SISÓ (*Tetrax tetrax*)

“Ànec de secà”. Té un bec fort i robust, les potes verdoses, el dessobre bru llistat i les parts inferiors blanquinoses. Amida 43 cm. A l'època de zel el mascle presenta al coll un gran dibuix blanc i negre que sembla una corbata. És típic de les planes seques, però a causa de l'expansió del rec s'estén també per les grans parades d'alfals.

A Artesa de Lleida el trobarem al secà on s'observa durant tot l'any i també hi nidifica.

Xavier AIXALÀ i MARTÍ: Artesa de Lleida. *Fauna. Peixos, amfibis, rèptils, ocells i mamífers*, Col·lecció La Femosa, Pagès editors, Artesa de Lleida, 1995. Pàgina 67

90 ANYS DE LA PROCLAMACIÓ DE LA REPÚBLICA

La Redacció

Les eleccions municipals que es van celebrar el diumenge 12 d'abril de 1931 són un dels fets més transcendents del segle XX a l'estat espanyol. Aquestes eleccions, tot i que eren d'àmbit local, es van plantejar com un plebiscit sobre la monarquia d'Alfons XIII o la instauració d'una república. En aquest marc la victòria de les candidatures republicanes a la majoria de les grans ciutats va implicar la caiguda de la monarquia, amb l'exili de rei Alfons XIII i la seva família i la proclamació de la Segona República Espanyola el 14 d'abril de 1931. A Catalunya les eleccions del 12 d'abril, que van tenir una gran participació, van representar un clar triomf de l'Esquerra Republicana de Catalunya, un partit que s'havia creat poc temps abans. La Lliga, que fins aquell moment era la força hegemònica, va ser clarament derrotada.

Confirmada la victòria dels republicans, a dos quarts de dues del migdia del 14 d'abril, Lluís Companys, cap de llista d'Esquerra Republicana de Catalunya a Barcelona, des del balcó de l'Ajuntament, va proclamar la República. Però tres quarts d'hora després Francesc Macià, cap d'Esquerra Republicana de Catalunya va proclamar, i president de la Generalitat, des del balcó de la Diputació de Barcelona, que havia estat el palau de la Diputació del General, va proclamar l'Estat català dins de la Federació de Repúbliques Ibèriques.

Aquella mateixa tarda, a darrera hora, el rei va emprendre el camí de l'exili i el 15 d'abril a Madrid

es va formar un govern provisional de la República amb una coalició de republicans, socialistes i nacionalistes espanyols, sota la presidència de Niceto Alcalá-Zamora.

Les expectatives de la República Catalana, després d'unes intenses negociacions amb el govern de la República de Madrid, foren minvades i varen acabar convertides en la Generalitat de Catalunya.

No tenim testimonis de com van viure, en l'àmbit general, la proclamació de la República Catalana els artesans i artesanes, però suposem que amb un gran entusiasme, com a la majoria dels pobles i ciutats del país. De moment només coneixem dos testimonis documentals d'aquest fet. El primer és un telegrama d'adhesió a la república, adreçat al president de la República Catalana, Francesc Macià, signat per l'alcalde, el cap dels republicans locals i el secretari de l'ajuntament. El segon és una carta signada per Emili Drudis i pel secretari de l'ajuntament, adreçada al president Macià, en què li manifesten el seu reconeixement per la proclamació de la república i la restauració de la Generalitat de Catalunya.

Aprofitant que el 14 d'abril d'enguany se celebra el 90è aniversari de la proclamació de la República catalana us oferim aquests testimonis, que es conserven al Fons Macià de l'Arxiu Nacional de Catalunya.

C. F. ARTESA DE LLEIDA

TEMPORADA 2020/2021

Eudald Pijuan Mor
Fotografies: CF Artesa de Lleida

El diumenge 14 de març l'equip CF Artesa de Lleida va tornar als terrenys de joc en un partit de pretemporada per preparar-se de cara a una atípica temporada que imposen les restriccions imposades per la pandèmia de la Covid-19.

El CF Artesa de Lleida ha quedat enquadrat al grup 14 de la Tercera Divisió Catalana, una categoria que la temporada passada es va poder mantenir. Aquest grup en principi va quedar format per 18 equips per està format per 18 equips, 12 del Segrià, l'AT Torregrossa del Pla d'Urgell, la UE Castellidans i el CF Albagés de les Garrigues i el CE Tremp, el CF Tremp i el CF Pobla de Segur del Pallars Jussà. Una temporada que es va iniciar el cap de setmana del 3/4 d'octubre i que el CF Artesa no va poder iniciar per motiu del Còvid-19.

El primer partit de competició que va disputar el CF Artesa de Lleida va ser l'11 d'octubre al camp de l'AT Almacelles, on va aconseguir la victòria per 0-2. Després d'aquet partir la competició va quedar aturada a causa de la pandèmia fins al mes d'abril. Després d'aquest llarg parèntesi, en que s'han retirat dos equips, el CF Benavent i el CE Tremp, el conjunts de la categoria van haver de tornar a iniciar la pretemporada per posar-se a punt per la competició.

AE Gelmés 3 – CF Artesa de Lleida 4 (14/03/2021) **Test de pretemporada 2.0**

El CF Artesa de Lleida va tornar als terrenys de joc en un partit de pretemporada contra l'AE Gelmés. Després d'alguns mesos sense poder jugar, es va poder disputar per fi un partit amistós.

El desenvolupament del partit va ser el de menys, ja que el més important va ser recuperar sensacions i estar preparats per quan es pogués recuperar la competició. Això sí, el resultat final va ser el de victòria per 3 a 4 per l'Artesa després d'un partit de ratxes per part dels dos equips.

Alineació del CF Artesa contra el AE Gelmés

CF Artesa de Lleida 0 – CF Cervera 1 (21/03/2021) **Seguim amb la preparació**

L'Artesa va jugar el cap de setmana passat un altre partit amistós per a preparar-se de cara al retorn a la Lliga. Aquest cop, l'enfrontament va ser contra el CD Cervera, de 2a Catalana.

El partit va estar marcat en la primera part per un domini del joc del conjunt artesenc, però sense l'encert necessari de cara a porta per obrir el marcador. Conforme avançava el partit, i s'arribava a la segona part, el joc s'anava obrint més i hi havia cada cop més ocasions per les dues bandes, però sempre amb una sensació de tenir el partit més controlat per part de l'Artesa.

Ja cap als minuts finals, amb l'equip trencat i els dos conjunts pensant més a atacar la porteria rival que defensar la pròpia, el Cervera va aprofitar un contraatac per marcar el 0 a 1 definitiu.

Com hem dit, en un partit amistós el resultat és el de menys. L'important va ser jugar i poder preparar el retorn de la competició. La lliga s'havia de començar aquest cap de setmana, amb un partit a la Pobla de Segur, però la situació de la Covid-19 al Pallars ho va desaconsellar.

CF Artesa de Lleida 3 - CF Puigvertenc 0 (04/04/20121) El derbi es queda a casa

L'Artesa va superar de forma clara, per un resultat final de 3 a 0, el Puigverd en el derbi que va enfrontar els dos equips.

La primera part va ser de poca claredat en el joc per part dels dos equips i d'ocasions aïllades per part de tots dos. Fins i tot, es pot dir que el Puigverd va tenir les millors ocasions, però es va arribar al descans amb empat a 0 al marcador.

Ja a la segona part, l'Artesa va sortir més endollat al terreny de joc i va començar a marcar les diferències en el partit des de bon principi. Ja en el 48, M. Hernández aconseguia avançar l'Artesa amb un xut des de dins de l'àrea, després d'una bona jugada de l'equip. Durant la resta de segona part el partit es va anar obrint i trencant i, aprofitant aquesta situació, l'Artesa va sentenciar amb un segon gol de Sekou al 80 i un definitiu de Johan, que s'estrenava amb l'Artesa en aquest partit, a l'últim minut.

L'Artesa s'emporta el derbi en aquesta temporada atípica i, tot i que no es va poder gaudir del triomf amb l'afició al camp.

CF Artesa de Lleida: S. Codina, F. Peiró, M. Pifarré, M. Camara (J. Sierra), E. Guasch (J. Pijuan), G. Tió, J. L. Castillo (Sekou), E. Lahuerta, M. Henández (I. Vidal), G. Palou (O. Liarte) i M. A. Flix.

Alineació del CF Artesa de Lleida al derbi

CF Puigvertenc: X. Lemos, R. Besó, O. Araque, F. Ndiaye, G. Herrera (A. Gallardo), R. Salagaray, D. Queralt (M. Castelló), I. Rodrigues (I. Cissé), Ó. Balaña (G. Andrés), R. Cambray i À. Gargallo (J. Argilés).

Alineació del CF Puigvertenc al derbi

CF Soses 0 - CF Artesa de Lleida 3 (10/04/2021) Victòria i coliderat

L'Artesa va disputar el seu tercer partit d'aquesta Lliga a Soses, i superà l'equip local per un solvent 0 a 3.

La primera part va estar marcada per la igualtat, tot i que poc a poc l'Artesa s'anava presentant a l'àrea rival i creava ocasions clares de gol. Aprofitant una d'aquestes ocasions, G. Palou avançava l'Artesa just després de la mitja hora de partit. Amb aquest 0 a 1 s'arribaria a la mitja part.

Alineació del CF Artesa contra el CF Soses

Ja a la segona, l'Artesa va saber aprofitar la situació d'avantatge al marcador i, malgrat que semblava que en alguns trams deixava massa la iniciativa en el joc al conjunt local, va aprofitar molt bé les jugades de contraatac. En una d'aquestes contres, la velocitat de Sekou va resultar ser decisiva i va ampliar distàncies al marcador en el minut 60. Finalment, ja a les acaballes, una altra contra conduïda aquest cop per Palou, acabava amb una assistència seva cap a Jhojan, que col·locava el definitiu 0 a 3.

Volem agrair al CF Soses el tracte rebut i desitjar-los sort de cara al que resta de campionat. Amb aquest resultat, l'Artesa se situa colíder de la classificació, amb 9 punts i 4 jornades disputades.

CF Soses: R. Palau, G. Mesalles (M. Mesalles), A. Chimeno (R. Palau), C. Centellas, P. Izcara, J. Mesalles (F. Peralta), Ó. Gómez, O. Mesalles, A. Giménez (M. Viladegut), O. Palau (M. Bangoura) i J. F. Flix.

CF Artesa de Lleida: C. Quintero, M. Pifarré, M. Cámara, E. Guasch, J. L. Castillo (O. Liarte), J. Pijuan (Sekou), E. Lahuerta, M. Hernández (E. Pijuan), J. Sierra, G. Palou i M. A. Flix.

CF Artesa de Lleida 4 - UE Castellans 1 (18/04/2021) Seguim sumant de 3 en 3

L'Artesa aconseguix la quarta victòria consecutiva, en 4 partits disputats, després de derrotar de forma clara amb un 4 a 1 la UE Castellans, en el derbi jugat aquest diumenge.

El transcurs del matx va estar marcat per un domini del joc del conjunt artesenc, amb un Castellans amb la mirada més posada a la porteria que defensava que no pas a atacar. Ja al minut 4 Sekou aconseguia obrir el marcador després d'un cop de cap dins de l'àrea. Malgrat això, en un dels pocs atacs que va generar el Castellans a la primera part, aconseguia l'empat a 1 amb una jugada que s'emboicava dins de l'àrea, després d'un servei de banda. De seguida l'Artesa es va refer, i abans de la mitja hora de joc, marcava dos gols més de cap que ampliaven les distàncies, fets per M. Hernández i un altre pel mateix Sekou. Amb aquest 3 a 1 s'arribava a la mitja part.

Ja a la segona, el partit va seguir la mateixa tònica de domini artesenc, però només es va materialitzar amb un gol més. Aquest es va marcar al minut 56, després d'una bona definició de G. Palou. Així doncs, el partit acabava amb el resultat definitiu de 4 a 1.

CF Artesa de Lleida: C. Quintero, O. Liarte (J. Pijuan), F. Peiró, M. Pifarré, E. Guasch, G. Tió, E. Lahuerta (I. Vidal), M. Hernández (M. Cámara), G. Palou, M. A. Flix i Sekou (J. L. Castillo).

UE Castellans: D. Requena, J. Feixa (G. Calvera), P. París, D. Pedrol (A. Culell), G. París (A. Martín), C. Gaya, N. Benaisaten, A. Vilella (C. Saltó), S. Seró, J. Cuadrado i F. Font (A. Garcia).

CLASSIFICACIÓ		PARTITS				GOLS	
P	NOM	J	G	E	P	F	C
1	ALPICAT, AT. C.B	21	8	7	0	1	29
2	ARTESA LLEIDA, C.F. A	18	6	6	0	0	17
3	ALGUAIRE, C.E. A	17	8	5	2	1	21
4	ALCOLETGE, A.E. A	16	7	5	1	1	19
5	SOSES, C.F. A	13	8	4	1	3	11
6	POBLA DE SEGUR, C.F. A	10	7	3	1	3	17
7	ALCARRAS, F.C. B	10	8	3	1	4	15
8	TREMP, C.F. A	10	8	3	1	4	11
9	ROSSELLO, C.F. A	9	6	3	0	3	17
10	TORREGROSSA, AT. A	9	7	2	3	2	7
11	VILANOVA DE LA BARCA, C.F. A	9	9	2	3	4	12
12	PUIGVERTENC, C.F. A	8	5	2	2	1	9
13	CASTELLANS, U.E. A	7	7	2	1	4	9
14	AITONA CLUB ESP. DE FUTBOL A	5	8	1	2	5	8
15	ALMACELLES, AT. A	3	8	1	0	7	6
16	ALBAGES, C.F. A	3	8	1	0	7	5

ENTRETENIMENTS

SOPA DE LLETRES

Miquel À. Navarro

SUDOKU

Lluís Gil

Busqueu 12 cases d'Artesa algunes ja tancades

A	N	A	R	E	L	L	E	S	F
J	O	C	I	A	R	E	R	I	C
T	Z	A	O	L	L	A	G	A	S
I	V	Ç	J	A	G	U	I	X	A
M	H	A	T	I	E	T	V	I	M
A	M	P	I	R	E	H	O	J	I
S	I	A	E	G	I	Z	G	A	P
A	Z	T	O	O	P	G	M	E	I
C	E	R	T	A	S	S	I	O	V
S	L	A	O	J	O	X	T	U	L

		4				3	2		
	3			6		8			
	5				3				9
3				8		4		9	2
		8	3					6	
4		5		2			7		
5		2	6		8			3	7
	7								
			2				5		8

PROBLEMA D'ESCACS

Abert Batiste

Juguen negres i guanyen la partida en 4 moviments

ENIGMA

Ens sabrieu dir com es diu i per a que serveix l'estri de la imatge

Sol·lució a l'enigma del mes passat:
Tisores per esmicolar el sucre candi.

No vam tenir resposta.

MOTS ENCREUATS

Miquel A. Navarro

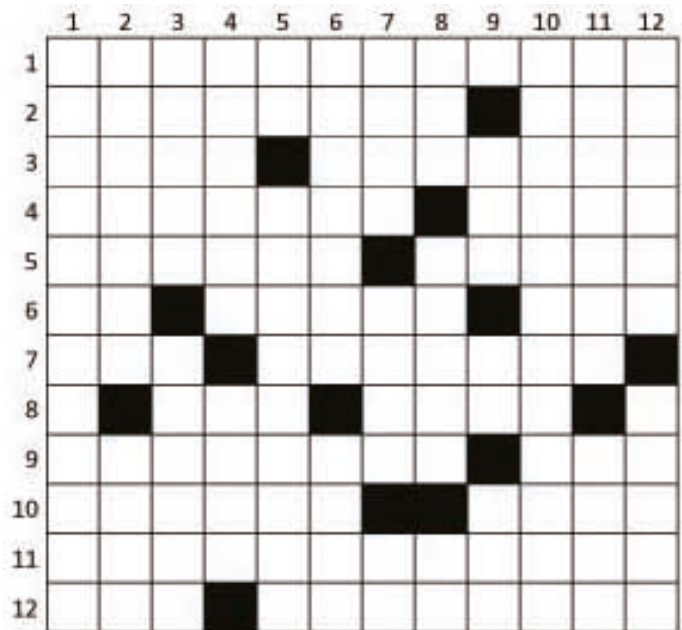
Solucions a la pàgina 39

HORIZZONTALS

1. Roques productores d'estany. 2. De Lleida. Reserva Nacional Imaginativa. 3. Desocupació. Moneda d'Hondures. 4. Darrere el cor. Al revés, el cim de l'islam. 5. Faci una sopesació, al revés. Que no té peus. 6. Va cap a mi. Munt d'ossos. Casa de camp i polític. 7. Igual en grec. Batre a cops de maça. 8. Cinc-cents. Els socialistes han perdut la part obrera. Al revés, el d'ofici és gratuït. Cent. 9. Que tenen efecte. En grec muntanya. 10. Feren el niu, al revés. Emperador de Rússia. 11. Acció de trascolar. 12. Gratapalles, ocell. Eminències, protuberàncies en un os.

VERTICALS

1. Que tenen clarividència. 2. Títols de prínceps. Danyà, va fer mal. 3. Posar el cul en una cadira. Ha passat pel quiròfan. 4. Facis una operació. Saques, bosses cap per avall. 5. Quasi cinc-cents. Usar pomada, crema, etc. 6. Obtusa, estúpida. Cavall petit cap per avall. 7. Cel, atmosfera, anestèsic. Al revés, unitat de pes antiga. Article lleidatà. 8. De flors o de pluja. Estimes, passions. Nota musical girada. 9. La més prima. Païdor, pedrer. L'article d'abans. Transport Metropolità insuficient. 10. Afectades de tricoma, plicoses. 11. Trastocar, embolicar. Muller del Rajà. 12. Sempre junt, inseparable. De porcs o polítics, en plural.

Descubriments d'un refugi soterrat en la serra de Puigvall.

NÚRIA GARCIA - LA MAÑANA

EL PERIODISTA DIEGO ARÁNEGA, DE 'LA MAÑANA' VA SEGUIR LA PISTA

Un periòdic de Lleida troba a Oliva el rastre d'un soldat mort en la guerra civil

De l'episodi de la Guerra Civil queden encara molts misteris per resoldre. Alguns han anat eixint a la llum gràcies al treball de les associacions que s'esforcen per a recuperar la memòria històrica, i en altres casos és la tasca de periodistes i d'aficionats a la història allò que permet relacionar les pistes fins a construir un relat que, en aquesta ocasió, va des d'Oliva fins a un poble de Lleida.

La història és la d'un jove d'Oliva que va morir als 27 anys al front de la Bordeta el juny de 1938. Es deia Domènec Lloret Guirao i el relat hauria acabat ací si no fóra per la insistència del periodista de La Mañana, Diego Aránega, que va voler seguir la pista d'aquest misteriós cas, després que Felip Gallart, mestre de professió i apassionat la història el descobrís quasi per casualitat.

Aránega va tractar de localitzar la família del jove milicià, i es va posar en contacte amb l'Ajuntament i amb els investigadors locals Vicent Malonda i Joan R. Morell, que es van llançar a la feina

Domènec Lloret Girau era un de molts germans. Els familiars en recorden una foto vestit de soldat

per tal de trobar alguna pista. El repete era complicat i durant les primeres setmanes no hi va haver cap notícia. A més, el fet que el cognom Guirao no fóra habitual a Oliva tampoc va ajudar, tot i que els investigadors no van tardar a relacionar-lo amb la família dels Girau.

Finalment, un article publicat per La Mañana amb la informació de la qual disposaven fins aleshores, sembla que va fer aflorar els records, i els descendents van acabar per fer memòria d'un de tants germans Lloret Girau que se'n va anar a la guerra i del qual pocs tenen records clars.

Va ser llavors quan la història va començar a sortir a la llum i tal com va destacar el periodista en un segon article, el soldat mort va resultar ser una persona compromesa ideològicament, tot i que no hi ha constància del seu càrrec ni de la seua filiació política.

Del que també es va fer ressò La Mañana és dels records de Mavi Lloret, que va explicar a Joan R. Morell que durant molt de temps va haver a sa casa d'Oliva, a la Carretera de Dénia, una fotografia de Domènec vestit de soldat. La fotografia sembla que la van tirar, un fet que provaria que la família sí que va arribar a saber, en algun moment, de la mort del soldat, segons afirma l'article.

Aquesta història demostra que encara queden moltes ferides obertes durant la Guerra Civil per tancar, i que en aquesta tasca, tota ajuda és poca. En aquesta ocasió, l'insistència d'un periodista i la dedicació des investigadors han aconseguit traure a la llum una record que, sense ells, s'hauria perdut per sempre.

Una mort amb moltes incògnites

Domènec Lloret Girau va morir per un tret de bala. Així ho van confirmar les autoritats de l'època, segons recull l'article de 'La Mañana'. No obstant, en aquella zona no hi constància que hi haguera batalles entre els dos bàndos enfrontats de la guerra civil. De possibilitats, segons cita el periòdic en boca de Gabriel Ramon, professor d'Història Contemporània de la Universitat de Lleida, n'hi pot haver moltes: un tret perdut de soldats que jugaven a intercanviar-se disparets, un accident, un suïcidi, o fins i tot un assassinat o un afusellament per desertió. El secret, això sí, quedarà amagat per sempre.

Fossa comuna d'Artesa.

DIEGO ARÁNEGA - LA MAÑANA

AHIR I AVUI

LA VILETA

PRINCIPIS ANYS 70

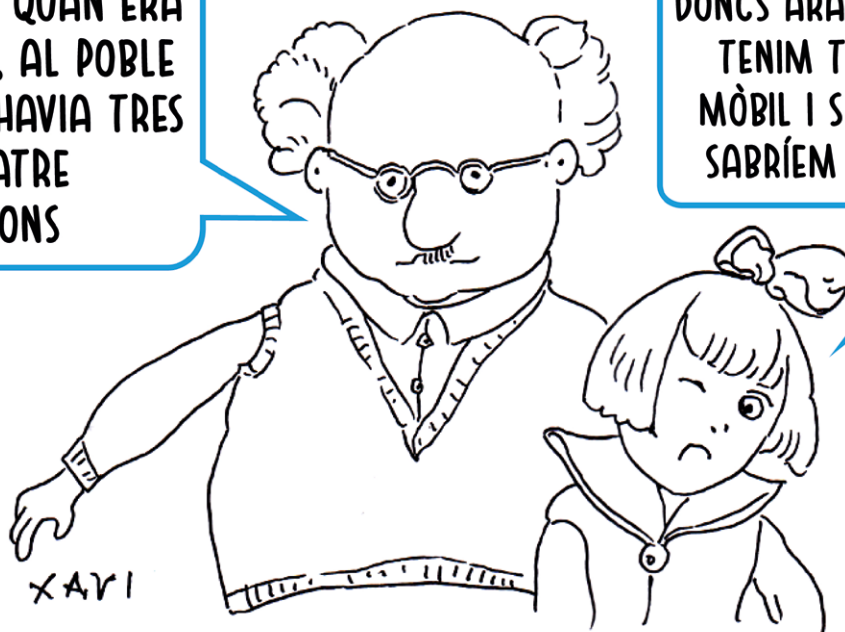
ACTUALMENT

HUMOR: L'AVI I LA NETA

Xavi

NOIA! QUAN ERA PETIT, AL POBLE SOLS HAVIA TRES O QUATRE TELÈFONS

DONCS ARA, TOTHOM TENIM TELÈFON MÒBIL I SENSE NO SABRÍEM VIURE

LA CUINA FEMOSA

Lluís Gil Fontanet

SALMÓ AMB CAVA

Ingredients per a 10 persones

- 1 salmó de 2 kg
- 1 got de cava
- 1 tetrabric de 200 g de crema de llet
- ½ kg de xampinyons
- 1 got de brou de peix
- 100 g de formatge ratllat
- alls
- julivert
- pebre negre i vermell

Temps de preparació 25 minuts

Avui la Paquita ens prepara un plat de salmó que s'ha fet esperar, com tot el que es bo en la vida, al final la perspectiva d'un plat de categoria s'ha complert i tant la vista com el gust han quedat satisfets.

A un salmó fresquíssim li hem tret l'espina i la pell per tallar-lo amb supremes, si algú el vol fer a casa i no es vol embrutar li pot demanar a la peixatera que li arregli i feina feta.

Adobem els talls amb sal, pebre negre i pebre vermell picant ja que és un peix que tira a dolç.

En una paella amb oli i mantega fregim les supremes, volt i volta i els talls els deixem en una safata de forn.

En el mateix oli de fregit hi posem un got de cava i la crema de llet i es deixa reduir un moment, hi afegim el got de brou de peix que podem fer a partir de l'espina i la pela del salmó amb un manat d'herbes, i s'aboca a la safata del salmó.

En una altra paella sofregim els xampinyons amb all i julivert i ho afegim a la safata de peix i finalment ho cobrim amb el formatge ratllat i tot ho posem al forn, ho deixem coure 5 minuts més i bon profit.

COCTEL DE CAVA AMB SUC DE FRUITES

- 1 botella de cava brut
- 1 copa de Cointreau
- 3 cullerades de sucre
- El suc d'una llimona
- El suc de la fruita de la macedònia

Per tal d'aprofitar el cava de la preparació anterior i podem combinar-ho amb l'elaboració d'un còctel suau i gustós mesclant en un recipient els productes anteriors, es remena per tal de dissoldre el sucre però procurant no esbravar el cava i es posa a la nevera per servir fred.

TELÈFONS I HORARIS D'INTERÈS

Ajuntament973 16 71 62
 Assistent social dimecres alterns973 16 71 62
 Correus 9h a 10h de dilluns a divendres
 Farmàcia973 16 72 04
 Veterinari de la Protectora Local:
 Emma Solé618 90 95 12

Clínica Ica Natura (Pardinyes)973 22 82 22
 Clínica Riu Ebre (Cap Pont)973 21 65 49
 Consultori mèdic local.....973 16 72 91
 Metge urgències Dies feiners 15h a 8h i els festius
 tot el dia973 14 20 29 / 973 14 20 33
 Museu973 16 71 62 (Ajuntament, hores convingudes)

SOLUCIONS ALS ENTRETENIMENTS

ESCACS

Solució:

1. ...,Dxh2+	3. Rg1, Ab6+
2. Txh2, Cg3+	4. Te3, Axe3++

MOTS ENCREUATS

HORIZONTALS

1. CASSITERITES. 2. LLEIDATÀ. RNI. 3. ATUR. LEMPIRA.
 4. RERECOR. MECA. 5. SOPESI. ÀPODE. 6. VE. OSSAM.
 MAS. 7. ISO. MAÇOLAR. 8. D. PSE. TORN. C. 9. EFEC-
 TIUS. ORO. 10. NIAREN. TSAR. 11. TRASCOLAMENT.
 12. SIT. APOFISIS.

VERTICALS

1. CLARIVIDENTS. 2. ALTESES. FERÍ. 3. SEURE. OPE-
 RAT. 4. OPERIS. SACS. 5. ID. COSMÈTICA. 6. TALOSSA.
 PONI. 7. ETER. UNÇA. LO. 8. RAM. AMORS. FA. 9. I. PAP.
 LO. TMI. 10. TRICOMATOSSES. 11. ENREDAR. RANI. 12.
 SIAMÉS. CORTS.

SUDOKU

6	8	4	7	9	5	3	2	1
7	3	9	1	6	2	8	5	4
2	5	1	4	8	3	6	7	9
3	6	7	8	5	4	1	9	2
9	2	8	3	7	1	4	6	5
4	1	5	9	2	6	7	8	3
5	4	2	6	1	8	9	3	7
8	7	3	5	4	9	2	1	6
1	9	6	2	3	7	5	4	8

SOPA DE LLETRES

FIGUERETES. CASA MITJANA. CIRERA. ROGET.
 PEIX. ASSIÓ. CAÇAPÀ. GUIXA. SAGALL. SELLER.
 POO. LUTXO.

SOLUCIÓ INCÒGNITA: La del número passat no va tenir resposta

ROSES DE FERRO

Originals roses de Sant Jordi de ferro
 elaborades per un ferrer d'Artesa

Neteja dels filtres del dipòsit

Caminada dels SUPERBÉ

Inici de les obres de la depuradora

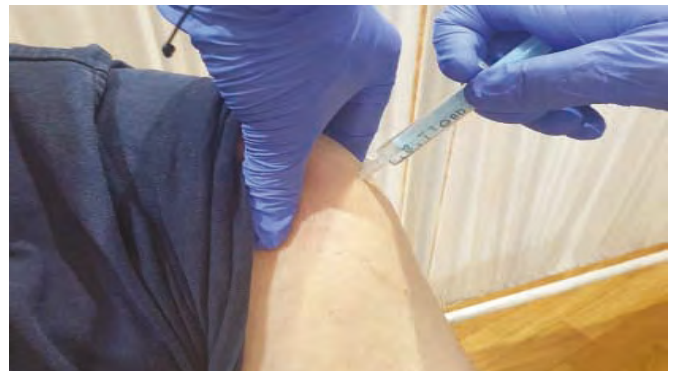
Clot al paviment del camí d'Albatàrrec

IMATGES D'ACTUALITAT

Sant Jordi a l'Escola: Photocall alumnes de 1r

Inici campanya vacunació de la Covid-19

Partit de la màxima entre CF Artesa i CF Puigvertenc disputat sense públic per les restriccions de la pandèmia

Incivisme